Ազգ
Azg
armenian daily
13 ՅՈՒԼԻՍ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 129 (2097)

Բրիտանացի գիտնականները ԴԱՎ-ի նոր պատվաստանյութ են ստեղծել

ԼՈՆԴՈՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ։ Բրիտանիայի գիտնականները հայտարարել են նոր պատվաստանյութ ստեղծելու մասին, որը կօգնի մարդկանց ազատվել ԴԱՎ-ից։ Մոտակա ժամանակներս հետազոտողները նախատեսում են նոր միջոցը փորձարկել մարդկանց վրա։ Փորձարկման առաջին փուլը տեղի կունենա Բրիտանիայում։ Այդ երկրում արդեն կամավորների խումբ է ձեւավորվել։ Նոր դեղամիջոցի մասին սենսացիոն հայտարարությունն արվել է Հարավսլավիայում տեղի ունեցած ԴԱՎ-ի դեմ պայքարին նվիրված միջազգային խորհրդաժողովում։ Նախնական տվյալներով, պատվաստանյութը կօգնի ԴԱՎ-ի A տարատեսակով հիվանդ մարդկանց։ Հենց այս հիվանդությամբ է տառապում 24,5 մլն աֆրիկացի։

ՎԵՐՋՆԱԽԱԳ

Ինչ բացահայտեց հոկտեմբերի 27-ի նախաքննությունը

Գ. Ջհանգիրյանը մասնակցույց է անում անօրինականությունների հեղինակներին՝ դատարաններ, Նաիրի Հունանյան

ՄԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչության նախաքննությունը վարող քննչական խումբը հուլիսի 11-ին հայտարարեց նախաքննության ավարտի մասին։ Ութեւկես ամիս տեւած քննությունից հետո քննչական խումբը դատարան է ուղարկում միայն ահաբեկչության իրականացման մեջ մեղադրվող 14 անձանց գործը, որն արդեն անվանում ունի՝ մայր գործ։ Հոկտեմբերի 27-ի գործից անջատվել են մի քանի «փոքր» գործեր՝ պտորինի զենքին առնչվող, հանցագործության կատարմանը հնարավոր մասնակից անձանց, պաշտոնական պարտականությունների մեջ անփութություն դրսեւորած, որոնց ուղղությամբ քննչական գործողությունները շարունակվելու են մինչեւ նախաքննության համար նախատեսված 1 տարին։

ԱԺ-ում տեղի ունեցած ոճրագործության վերաբերյալ ՀՀ գլխավոր դատախազությունը քրեական գործ հարուցեց դեպքի օրը։ Գործի քննությունը հանձնարարվեց զինդատախազության հատուկ կարեւորագույն գործերով բաժնին, սակայն քննչական խմբի ղեկավարումը փորձեց իր ձեռքը պահել՝ ՀՀ գլխավոր դատախազության առընթեր ՀԿԳ բաժնի քննիչ Գեւորգ Թովմասյանին վերապահելով ղեկավարումը։ Մեկ օր հետո ՀՀ գլխավոր դատախազությունը վերանայեց իր որոշումը՝ քննչական խմբի նոր ղեկավար նշանակեց ՀՀ զինդատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանին։ Այս հանգամանքը, մեղմ ասած, աննկատ չանցավ, ավելի ճիշտ կրքերը բորբոքվեցին Գ. Ջհանգիրյանի անվան շուրջ։ Վերհիշելով նրա անցյալն ու «ներդրումը» Հայաստանի «ժողովրդավարացման» գործընթացում, կասկածներ ծնվեցին հատկապես ահաբեկիչների թիկունքում ցանվող ուժերին բացահայտելու եւ նախաքննությունը չքաղաքականացնելու հարցում։ Իհարկե, քննչական խմբի կողմից ամեն ինչ արվեց այդ որոշմանը օրինական հիմնավորում տալու համար, որոնց մեջ «ամենահեղինակավոր եւ ամենաարժեքավոր» փաստարկն այն էր, որ Գ. Ջհանգիրյանն իբրեւ Վազգեն Սարգսյանի ամենամտերիմ, պարտավորվածությամբ ու պարտքի զգացումով է քննելու այս գործը։

Տես ➧ էջ 4

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Օծվեց Սանկտ Պետերբուրգի Սուրբ Կատարինե հայոց եկեղեցին

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Սանկտ Պետերբուրգ

Սանկտ Պետերբուրգի Նեւսկի պողոտայի վրա Սբ. Կատարինե հայկական պատմական եկեղեցու վերաբացման կապակցությամբ Ռուսաստանի հյուսիսային մայրաքաղաք ժամանած Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի այցը դուրս է գալիս զուտ պաշտոնականի շրջանակներից։ «Պուլկովո» օդանավակայանում նորին սրբությանը դիմավորեցին նահանգապետ Վ. Յակովլեւը, քաղաքի ու նահանգի մյուս ղեկավարները, տեղի հայության ներկայացուցիչները։ Երեւանից ժամանած պատվիրակության անդամ, Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի վկայությամբ, Յակովլեւի վերաբերմունքը խիստ ջերմ էր ու բարեկամական, այն աստիճան, որ դեռ օդանավակայանում նա խոստացավ բավարարել տեղի հոգեւոր հովիվ եզրաս վարդապետ Ներսիսյանի բոլոր խնդրանքները։ Փոքր-ինչ ուշ նահանգապետն այդ մասին հրապարակորեն հայտարարեց քաղաքի հեռուստատեսությամբ ունեցած իր ելույթում։ Պետերբուրգի հայությունը, բնականաբար, խիստ գոհ էր ու շոյված նման «շռայլ» վերաբերմունքից, մանավանդ որ քաղաքի իշխանություններին որոշ խնդրանքպահանջներ իրոք ներկայացվել էին նախապես՝ կապված համայնքային-կրթական խնդիրների հետ։

Ամենայն հայոց Վեհափառ հայրապետի այցը խիստ հագեցած է ու բազմաբնույթ։ Հայրապետին ընդունեց նաեւ տարածաշրջանում Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ Վ. Չերկեսովը։

Գլխավոր իրադարձությունը կայացավ չորեքշաբթի. նորաբաց Սբ. Կատարինե եկեղեցու շեմին հանդիպեցին Հայոց հովվապետն ու Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի երկրորդը։ Նրանք միասնաբար օծեցին խաչը, որից հետո Հայոց հայրապետը, առընթերակա ունենալով Ռուսաստանի թեմի առաջնորդ Տիրան արք. Կյուրեղյանին եւ ԱՄՆ Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Վաչե արք. Հովսեփյանին, շարունակեց օծման արարողությունը, որից հետո պատարագեց ու քարոզեց։

Պաշտոնական հանդիպումներից բացի նախատեսված են պետական էրմիտաժի կողմից սուրբ մասունքների հանձնում մեր եկեղեցուն, Իսկարեւյան գերեզմանոցում ծաղկեպսակ դնելու արարողություն, հանդիպում հայ համայնքի հետ, պետերբուրգցի հայ նկարիչների ցուցահանդեսի բացում հովվասանը, համերգ էրմիտաժի թատրոնում եւ այլն։

Հանդիպումներին եւ արարողություններին մասնակցում է նաեւ Մոսկվայից ժամանած պատկառելի մի պատվիրակություն, որի կազմում են Պետդումայի փոխխոսնակ Չիլինգարովը, համառուսաստանյան հայկական համախմբման նախագահ Արա Աբրահամյանը, Մոսկվայի հայոց միության նախագահ Թեւանյանը եւ ուրիշներ։

Թուրքիան ամենայն աջակցություն կցուցաբերի Ադրբեջանի «արդար» պայքարին

ԲԱՔՈՒ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Տնտեսական համագործակցությունն ու անվտանգությունը Կովկասում հնարավոր են միայն այդ տարածաշրջանում խաղաղության եւ կայունության իրավիճակում։ Այս մասին Բաքվում հայտարարել է Թուրքիայի նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերը՝ հուլիսի 12-ին ելույթ ունենալով Ադրբեջանի խորհրդարանում։ Ըստ նրա, դրան են նպատակաուղղված Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի նախաձեռնությունները Կովկասում կայունության եւ բազմակողմ համագործակցության դաշնագրի ստեղծման վերաբերյալ։

Թուրքիայի ղեկավարի կարծիքով, տարածաշրջանային անվտանգության ճանապարհին լուրջ խոչընդոտ է շարունակում մնալ Ղարաբաղյան խնդիրը։ Թուրքիան կողմնակից է հակամարտության կարգավորմանը բանակցությունների ճանապարհով՝ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության սկզբունքի պահպանմամբ։ «Թուրքիան ամենայն աջակցություն կցուցաբերի Ադրբեջանին իր արդար պայքարում», ասել է նախագահ Սեզերը։

Քեմփ Դեյվիդում բարդացկամ մթնոլորտ է

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Քեմփ-Դեյվիդում շարունակվում են Իսրայելի վարչապետ Էհուդ Բարաքի եւ պաղեստինյան առաջնորդ Յասեր Արաֆաթի բանակցությունները ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնի միջնորդությամբ։ Բանակցությունների առաջին օրվա ավարտից հետո ամերիկյան պաշտոնական անձինք նշել են բարդացկամ մթնոլորտը բանակցությունների սեղանի շուրջ, սակայն հրաժարվել են որեւէ մանրամասն հաղորդել։

Ինչպես հաղորդում է BBC-ն, բանակցությունների կուլիսներում պաղեստինյան կողմի մի ներկայացուցիչ բողոքել է իսրայելցիների ամբարտավան վարքագծից, իսկ նրանք, իրենց հերթին, մեղադրել են պաղեստինցիներին բանակցությունների սպառնալիքի բորբոքման մեջ։ Խաղաղության ճանապարհին լուրջ խոչընդոտներից են մնում Երուսաղեմի կարգավիճակը, Պաղեստինյան պետության վերջնական սահմանների ճշտումը եւ պաղեստինյան փախստականների վերադարձի գրաֆիկը։

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Քոչարյան-Ալիեւ 10-րդ հանդիպումն ամենայն հավանականությամբ տեղի կունենա օգոստոսի 17-ին

ԱՊՀ մոսկովյան գագաթաժողովում պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել օգոստոսի 16-17-ին Ղրիմում անցկացնել համագործակցության անդամ երկրների ղեկավարների արտահերթ գագաթաժողով։ Առաջարկության հեղինակը Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կուչման էր։ Օրերս Հայաստանում Ուկրաինայի դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն նախագահ Քոչարյանին է հանձնել Կուչմայի պաշտոնական հրավերը։ Ամենայն հավանականությամբ հենց Ղրիմում, օգոստոսի 17-ին կկայանա Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Քոչարյանի ու Ալիեւի 10-րդ հանդիպումը։ ՀՀ նախագահի մամլո խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը «Ազգին» տեղեկացրեց, որ մինչեւ դրիմյան ԱՊՀ արտահերթ գագաթաժողովը Քոչարյան-Ալիեւ հանդիպում անցկացնելու պայմանավորվածություն չկա։

Նախագահ Քոչարյանի պաշտոնական այցը Մոսկվա եւ հանդիպումը ՌԴ նախագահ Պուտինի հետ, ըստ ամենայնի, կկայանա սեպտեմբերի առաջին կեսերին։ Նախապես տեղեկացվել էր, որ կկայանա հուլիսին։ Վահե Գաբրիելյանի կարծիքով, ժամկետների ճշգրտումը ոչ մի ձեւով կապված չէ ոչ ԵԱՀԿ գործող քարտուղար Բենիտա Ֆերերո-Վալդների հուլիսի 16-17-ին Հայաստան եւ Ադրբեջան այցի հետ եւ ոչ որեւէ այլ հանգամանքով. «Պաշտոնական այցի համար ընտրվել էր երկու ժամկետ՝ հուլիս կամ սեպտեմբեր։ Այնպես որ, չի կարելի ասել՝ այցը հետաձգվում է»։

Սեպտեմբերի երրորդ շաբաթը Նյու Յորքում անց է կացվելու ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի հերթական հանդիպումը։ Հոբելյանական հանդիպմանը ենթադրվում է նաեւ ՀՀ նախագահի մասնակցությունն ու ելույթը։

Թ. Հ.

ԸՆԹԱՑԻԿ

ՄԱՆՐԱՊԱՏՈՒՄՆԵՐ

Պղտոր ջրում...

«Ո՞վ է նա, ո՞վ է նա...»

Թաքայի լիրիկական հերոսի մասին չէ խոսքս, այլ այն տրտացավ մարդու, որը ձեռք է մեկնել ՁԼՄ-ներին: Ծանոթացեք, Այդին Մորիկյանն է, նախկինում կոմսոմոլի կենտկոմի ագիտպրոպի կարկառուն ներկայացուցիչը, հետո, ՀՀՇ-ի իշխանության օրոք, ԱԺ անընդմեջ պատգամավորը, «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի անձկուն խմբագիրն ու անկոտրում մարտնչողն ընդդեմ բոլոր տեսակի ընդդիմախոսների, նաեւ միաժամանակ՝ ՀՀ տեղեկատվության վարչության նախկին պետի տեղակալը...

«Աջ ուժերի» աստեղային օրերի անցնել-գնալով կարծես թե աստղերից դուրս մղվեց եւ պարոն Մորիկյանը: Բայց, ինչպես պարզվեց, նա բնավ էլ չչքվեց անհայտության մեջ, այլ մի շատ տաքուկ տեղում հայտնվեց՝ զբաղեցնելով բարձր առաքինություն ունեցող ՊՓԲԸ ղեկավարի պաշտոնը: Ըստ լուրերի, տվյալ ՊՓԲԸ-ն ստեղծվել էր Արմեն Դարբինյանի կառավարության օրոք: Նպատակը բարի էր՝ տնտեսական բարեփոխումների տեղեկատվական դաշտն ապահովելը: Նպատակին ծառայող արտասահմանյան դրամաշնորհի գումարն էլ պատկառելի՝ 250 հազար ԱՄՆ դոլար:

Պարզվում է, Արմեն Դարբինյանի կառավարությունն այդպես էլ չհասցրեց իրացնել դրամաշնորհի ողջ գումարը՝ թողնելով միջոցներ եւ Վազգեն ու Արամ Սարգսյանների կառավարությունների, իսկ ավելի ստույգ՝ պարոն Մորիկյանի տնօրինմանը: Ո՞վ նորից «մեյդան» բերեց այս բազմաշնորհ ու բազմավաստակ անձին՝ արդեն կարեւոր չէ, քանի որ ամենակարեւորն այն ՁԼՄ-ների ցուցակն է, որոնց պարոն Մորիկյանը երջանկացրել է դրամաշնորհներով: Ըստ պրն Մորիկյանի, բարեփոխումներին առավելագույնս աջակցեցին «Առավոտը», «Հայկական ժամանակը», «Չորրորդ իշխանությունն» ու... «Հայաստանի Հանրապետություն» պաշտոնաթերթը:

«Այ քեզ հարեւանություն, այ քեզ բարեփոխումների աջակիցներ», երեւի թե կմտածեն բոլոր բարեփոխումներին չաջակցող ՁԼՄ-ների խմբագրակազմերը՝ տեսնելով պաշտոնաթերթի կողքին «աջ ուժերի» ողջ տպագիր մամուլը: Ո՛վ կբացատրի պրն Մորիկյանի խտրական օգնության պատճառը...

Պապայականչ...

Սկզբից Կիմ Բալայանն էր դժգոհում Երեւանի թիվ 5 ընտրատարածքում ԱԺ պատգամավորի թափուր տեղը համալրելու նպատակով կայացած լրացուցիչ ընտրությունների արդյունքներից, հիմա էլ Բալայանի ընտրարշավային հակառակորդ Եղիա Շամշյանն է ոտքի ելել:

Սկզբից Կիմ Բալայանը Սահմանադրական դատարան դիմեց հաղթող ճանաչված Եղիա Շամշյանի ստացած ձայները բողոքարկելու նպատակով, այժմ Շամշյանն է պատրաստվում դիմել ՍԴ ու դեռ մի բան էլ դենը: Ըստ պրն Շամշյանի թիմակիցների հայտարարությունների, իրենց թեկնածուն մտադիր է դիմել նաեւ Եվրախորհրդարան, եթե, իհարկե, տեղական ընտրական մարմիններն ու ՍԴ-ն դրական լուծում չտան նրա բողոքին:

Դե, ինչո՞ւ Եղիան չդիմի՝ Եվրախորհրդի ճամփան այլեւս բաց է: Այսինքն՝ երեկ մեր «պապան» «Լենինի դամբարանն» էր կամ «Մոսկվան, Կրեմլը», այսօր՝ «Եվրախորհուրդն» ու «Եվրախորհրդարանական վեհաժողովը», կամ «Եվրախորհրդի նախարարների կոմիտեն»:

Անշուշտ, եղիաների ճամփան բացեց «հելսինկյան ներկայացուցիչ» Միքայել Դանիելյանը՝ պիոներ Պավլիկ Մորոզովի հայկական տարբերակը: Ո՞նց կպատմի «պապան» ՀՀ Սահմանադրական դատարանին կամ Կիմ Բալայանի ընտրողներին՝ չեմ պատկերացնում: Սակայն ենթադրում եմ, որ Շամշյանը Դանիելյանի «հացին վայիս է լինում»: Բա ո՞նց չասեմ. «Թող մարդը ապրի, այ Եղիա, պետք ունի, ապրուստի հարցեր կան, մինչդեռ դու տունն էլ ունես, ապրուստն էլ, պատգամավորի վկայականն ու Եվրախորհուրդն ինչի՞դ է պետք»:

Կլսի, թե չի լսի Եղիա Շամշյանն իմ բարի խորհուրդը՝ չգիտեմ: Սակայն համոզված կասեմ, որ «պապա կանչողները» մեզանում շատ են: Կարծիք կա, որ համայնավարների հիշատակ է, մենթալիտետի եղծման արդյունք: Ո՞նց համաձայնեմ: Ադրբեջանն էլ համայնավարական կյանքով ապրեց, բայց «պապա կանչողներ» ու «տղա բերողներ» չբազմացրեց: Անգամ քաղաքական ընդդիմությունը հրաժարվեց օգտագործել եվրախորհրդարանական լծակն ատելի Ալիեւի ատելի վարչախումբը պատժելու նպատակով: Ընդդիմությունը սթափ գիտակցում է, որ «պապան» իր նորաթուխ հետսովետական բալիկներին բնավ հայրական սիրով չի սիրում, նամակ-բողոքներով էլ ոչ թե Ալիեւին են պատժում, այլ պետությանն ու ժողովրդին:

Մենք վարվում ենք ճիշտ հակառակը. ջուրը չտեսած՝ բոբիկանում ենք ու, շորերս պատառոտելով, գետը նետվում՝ ջանալով փիփիր որսալու գերագույն հաճույքն առաջինը վայելել:

ԱՐՍԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՅՈՒՐԱՇՈՒՍ

«Նաիրիտ»-ի գործը օրերս կուղարկվի դատարան

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Նաիրիտ» գիտաարտադրական միավորման գործի նյութերին ծանոթացումն ավարտվել է, եւ մոտ օրերս գործը կմտնի Երեւանի Շենգավիթի համայնքի դատարան:

«Նաիրիտ» ԳԱՄ գլխավոր տնօրեն Գագիկ Ներսիսյանը մեղադրվում է յուրացնելու, վատնելու կամ պաշտոնեական դիրքը չարաշահելու միջոցով գույքի հափշտակության, իսկ «ՀԳԱՆ» ընկերության տնօրեն Համբարձում Սարգսյանը՝ հարկերի վճարումից խուսափելու համար: Եվս երկու անձինք՝ «Նաիրիտ»-ի փոխտնօրեն Հայկ Գեւորգյանը եւ «ՀԳԱՆ»-ի հաշվապահ Արսեն Խաչատրյանը գտնվում են հետախուզման մեջ:

«Նաիրիտը» Հայաստանի խոշորագույն քիմիական ձեռնարկություններից մեկն է, որը, մասնավորապես սինթետիկ կաուչուկ արտադրող խոշորագույն ձեռնարկությունն էր ԽՍՀՄ-ում:

Ըստ գործի նյութերի, Հ. Սարգսյանը ապրանքներ է մատակարարել «Նաիրիտին», վերջինս դրանք գնել է շուկայականից բարձր գներով, ինչի հետեւանքով պետությանը պատճառվել է շուրջ 2,5 մլրդ. դրամի (4,5 մլն. դոլարի) վնաս:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

ԼՂՀ պաշտպանության մարտերի մասնակիցներին կտրվի հատուկ կարգավիճակ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԼՂՀ պաշտպանության մարտերի մասնակիցներին կարգավիճակ տալու մասին ԼՂՀ կառավարության որոշման համաձայն ստեղծվել է հանրապետական հանձնաժողով:

Ինչպես հայտնեցին ԼՂՀ ԱԳՆ տեղեկատվական եւ վերլուծական վարչությունից, հանձնաժողովը համապատասխան տվյալներ է հավաքում մինչեւ ԼՂՀ բանակի կազմավորումը ինքնապաշտպանության ջոկատների կազմում պաշտպանության մարտերի մասնակիցների մասին, ճշտում է կանոնավոր բանակի կազմում մարտական գործողություններին մասնակցած անձանց, ինչպես նաեւ զոհվածների ցուցակները:

Մարտական գործողությունների մասնակցի կարգավիճակ ստանալուց հետո 2001 թ. հունվարի 1-ից զինծառայողները եւ քաղաքացիական անձինք կօգտվեն հանրապետության կառավարության սահմանած արտոնություններից:

«Զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքի անդամների սոցիալական ապահովության մասին» օրենքի համաձայն, կարգավիճակով զինծառայողների մարտական ծառայության մեկ օրվա կենսաթոշակը կհաշվվի երեք օրվա չափով:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւան-Սեւան հատվածում կսկսի գործել բջջային համակարգը

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 15-ից Երեւան-Սեւան հատվածում կսկսի գործել բջջային համակարգը, որն ընդգրկում է Աբովյան-Ֆանտան-Հրազդան-Սեւան բնակավայրերը, Սեւանի լողափը, Երեւան-Սեւան մայրուղին՝ 10 կմ շառավղով: Ինչպես հայտնեցին Արմենտելի գրասենյակից, շարունակվում են բջջային համակարգի ընդլայնման աշխատանքները, եւ մոտ ապագայում կսկսի գործել նաեւ Երեւան-Գյումրի հեռախոսային «ուղղությունը»:

Տավուշում ծաղկում է գուշակությունը

ՏԱՎՈՒՇ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Տավուշի մարզի բնակիչների մեծամասնության մոտ ներկայումս գերակշռում է հուսահատությունը, վաղվա օրվա նկատմամբ թերահավատությունը: Մարզում հոգեբանական ծառայությունների եւ սրբեկենտրոնների բացակայության պատճառով մարդկանց մխիթարում են գուշակները: Յուրաքանչյուր գյուղում վճարովի հիմունքներով գործունեություն են ծավալել 2-3 գուշակներ: Սակայն այս մասնագիտության պահանջմունքը մեծ է, եւ Կապանից Նոյեմբերյան է ժամանել գուշակուհի Մարիետան, որն ամսական 5000 դրամով տուն վարձակալելով քաղաքում, սրճի բաժակով գուշակում է մարդկանց ապագան:

600 մարված քվեաթերթիկ կորել է թիվ 0061 տեղամասում

Օրեր առաջ թիվ 5 ընտրական տեղամասում ավարտվեցին ընտրությունները, եւ արդեն պարզ էր ԱԺ պատգամավորի թափուր տեղի հավակնորդի անունը, երբ բողոքների հիման վրա ստուգվեցին մարված քվեաթերթիկները թիվ 0061 տեղամասում: Իսկ թե ինչ եզրակացության եկան մարզային եւ կենտրոնական հանձնաժողովների երեք աշխատախմբերը, խնդրեցի մեկնաբանել ԿԸՀ-ի քարտուղար Արմենուհի Զոհրաբյանին. «Ստուգումներից պարզ դարձավ, որ թիվ 0061 տեղամասում մարված 600 քվեաթերթիկ բացակայում է անգամ այն դեպքում, երբ բոլոր փաթեթներն ամբողջությամբ եղել են կնքված, արձանագրված եւ փաթեթավորված, բոլոր արձանագրությունները կազմված են մարզային ընտրական հանձնաժողովների կողմից, որոնք հավաստել են, որ բոլոր ստորագրությունները համապատասխանում են: Այդ կարծիքին են հայտնել նաեւ չորս թեկնածուների լիազորված անձինք: Սակայն փաթեթները բացելուց հետո 600 քվեաթերթիկ բացակայել է, որն էլ հիմք է հանդիսացել, որ մարզային ընտրական հանձնաժողովը հուլիսի 11-ին կայացնի որոշում՝ անվավեր ճանաչելու թիվ 5 ընտրատարածքի ընտրությունները: Ըստ ընտրական օրենքի՝ նույն տեղամասում պետք է կատարվի վերաքվեարկություն՝ նույն թեկնածուների կազմով: Մարզային հանձնաժողովն իր իսկ որոշմամբ դիմել է դատախազություն՝ ճշտելու 600 մարված քվեաթերթիկների անհետացումը: ԿԸՀ-ի նախագահը նույնպես դիմել է դատախազություն:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Սահմանամերձ գյուղն առանց խմելու ջրի

Սահմանամերձ գյուղերի ամրացման, նրանց որոշ արտոնությունների տրամադրման մասին բազմիցս է ասվել: Սակայն երբեմն այդ խոսքերը ոչ միայն գործի չեն վերածվում, այլեւ ամիսներով չեն կարգավորվում կարեւորագույն խնդիրները: Նման իրավիճակ է ստեղծվել Տավուշի մարզի Այգեպար գյուղում: Այս բնակավայրի բնակիչներն արդեն 4 ամիս է, ինչ զրկված են խմելու ջրից: Նրանք, ովքեր չունեն փոխադրամիջոց, որտեղի՞ց ջուր բերեն 5-11 կմ հեռու գտնվող այլ բնակավայրերից, խմելու ջուրը վերցնում են ուղղակի Տավուշ գետից: Իսկ թե ինչպիսի հիվանդություններ կարող են առաջանալ, կարծում եմ՝ բացատրություններ չի պահանջում:

Ընդհանրապես Այգեպարի խմելու ջրի խնդիրը ծագել է 40-ական թվականներից, երբ կառուցվեց այս բնակավայրը: Այն ստեղծվեց որպես ծխախոտի ֆերմենտացիոն գործարանի բանավան եւ, ի տարբերություն այլ գյուղերի, նրա շրջակայքում խմելու ջրի աղբյուրներ չկան: Գյուղի բնակիչները օգտագործել են արտեզյան ջրհորների ջուրը, որոնց շահագործումը սպասարկվում էր գյուղում գործող ձեռնարկությունների կողմից: Բացի ֆերմենտացիոն գործարանից, այստեղ հիմնվել էին նաեւ պահածոների եւ գինու գործարաններ: Ներկայումս այս գործարանները, բացի այս տարի վերագործարկված գինու գործարանից, չեն գործում, եւ խմելու ջրի հարցը ընկել է գյուղի բնակիչների եւ մոտակայքում գտնվող զորամասի վրա: Գյուղապետարանը չի ստացել պետբյուջեից գյուղին տրված դոտացիոն գումարը՝ 1,5 մլն դրամը: Անցյալ տարի հատկացված 2,4 մլն-ից գյուղը ստացավ ընդամենը 600 հազ. դրամ: Այսինքն, գյուղապետարանը միջոցներ չունի՝ վերանորոգելու մի քանի ամիս առաջ վնասված ջուր մատակարարող պոմպը: Գյուղացիները եւս գտնվում են խիստ ծանր ֆինանսական կացության մեջ: Ի տարբերություն մյուս գյուղերի բնակիչների, այգեպարցիները չեն կարող ոչ անասուն պահել, ոչ հող մշակել: Բանն այն է, որ այս գյուղը միայն մեծ վերապահությամբ կարելի է գյուղ անվանել: Այստեղ մարդիկ ապրում են շենքերում եւ նախկինում աշխատում էին ձեռնարկություններում: Կարելի է ենթադրել, թե վերջիններիս չգործելով ինչպիսի կացություն է ստեղծված: Ճիշտ է, գյուղապետ Անդրանիկ Հովակիմյանը հուսով է, որ մարզպետարանի եւ կառավարության ջանքերով կլուծվի խմելու ջրի պոմպի վերանորոգման հարցը, սակայն նշում է, որ իրավիճակն ուղղակի անտանելի է: Վերջերս վնասվել է նաեւ գյուղի կոյուղու համակարգը:

Խմելու ջրի խնդիրն, իհարկե, այս պահին ամենակենսականն է, սակայն այգեպարցիների հիմնական ցանկությունն աշխատատեղ ունենալն է: Առայժմ նրանց համար միակ հաճելի տեղաշարժը գինու գործարանի վերագործարկումն է, որը աշխատանքով ապահովեց 30-40 մարդու: Սակայն ֆերմենտացիոն եւ պահածոների գործարաններն անհույս վիճակում են: Եվ պատահական չէ, որ մինչ անցյալ տարի արտագաղթող չունեցող, 1100 բնակիչ ունեցող գյուղից եւս սկսել են արտագաղթել: Ներկայումս գյուղն ունի 711 բնակիչ: Գյուղապետը խնդրում է միայն բնակիչների համար աշխատատեղ ապահովել, եւ իրենք կհրաժարվեն եւ դոտացիայից, եւ ամիսներով ուշացող աշխատավարձերից, թոշակներից ու նպաստներից:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ,
Տավուշ «Ազգի» համար

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Ինչո՞ւ ենք վախենում մարդահամարից

Ասենք բոլորս էլ հրաշալի գիտենք, թե ինչու ենք վախենում մարդահամարից: Վախենում ենք, որ կբացահայտվի անընդհատ արտագաղթից մաշված մեր թվաքանակը, վախենում ենք, որ ակնթարթորեն կփլվի կեղծ ցուցանիշների ու ինքնամխիթարության՝ մեր իսկ ձեռքերով կառուցված ապարանքը. կարճ ասած՝ վախենում ենք ճշմարտությունից: Թեպետ այդ ճշմարտությունը, ենթադրում ենք, շատերին է հայտնի, նախ եւ առաջ՝ հենց նրանց, ովքեր տարեցտարի խուսափում են մարդահամար անցկացնելուց:

Իհարկե, երկար չեն խուսափի: Արտագաղթի խնդրով մտահոգված պաշտոնյաներն ու լրատվամիջոցները երբեմն-երբեմն ակնարկներ կամ գուշակություններ են անում Հայաստանի բնակչության՝ արդեն ճակատագրական դարձած այդ թիվը պարզելու համար. 1 մլն 800 հազար, 1,5 մլն, նույնիսկ ավելի նվազ... Առայժմ միայն գուշակում ենք՝ հիմնվելով բնակարանների գների էժանացմանն ու համատարած վաճառքին, ձեռնարկությունների փակմանը, շրջապատում արված մեր դիտարկումներին, օդանավակայանում ու մի քանի դեսպանատների (նախ եւ առաջ՝ ամերիկյան) մատույցներում խմբվածների քաշքշուկին եւ այլնին: Գուշակում ենք, խոսում՝ երբեմն տրտմագին, երբեմն հեգնաբար եւ, այնուամենայնիվ, շարունակում ենք մեկնել Հայաստանից:

Անցյալ տարվա հոկտեմբերին ԱԺ-ն ընդունեց «Մարդահամարի մասին» օրենքը: 99-ին անցկացվելիք մարդահամարի վերաբերյալ իր իսկ ընդունած որոշումը կառավարությունն ի չիք դարձրեց՝ համապետական այդ կարեւոր միջոցառման իրականացումը հետաձգելով եւս որոշ ժամանակով: Հայտնի է, որ մարդահամարների անցկացումը թանկ հաճույք է, հատկապես տնտեսության ձեւավորման անցումային փուլում գտնվող երկրների համար (ինչպիսին էլ դեռեւս ու, թվում է, հավերժորեն, հանդիսանում է Հայաստանը): Զարգացած երկրներում մարդահամարներն անցկացվում են յուրաքանչյուր տասը տարին մեկ, սակայն մեզ սա, բնականաբար, չի վերաբերում, կարելի է մխիթարվել, որ ԱՊՀ նորանկախ պետություններից հատուկենտներին է հաջողվել ինքնուրույնության ձեռքբերումից ի վեր մարդահամար իրականացնել: Եվ բոլորն էլ միաձայն վկայակոչում են տնտեսական վիճակը:

Սակայն արդյոք միայն ա՞յդ է պատճառը: Թերեւս՝ ոչ, որովհետեւ պարզապես պատրվակ է մարդահամարից խուսափելու: Իսկ իրականում նման երկրները մտավախություն ունեն, որ բնակչության թվաքանակի ճշմարիտ պատկերը կարող է հասարակական ցնցումների առիթ դառնալ, կամ էլ... Կամ էլ այդ երկրներն իրենց բյուջեներում ամեն ինչի համար փող գտնում են, բացի ամենաանհրաժեշտի համար պահանջվող գումարից: Սակայն հոգ չէ, որովհետեւ այդ գումարն էլ կարելի է հայթայթել մասնակի փրկօղակից՝ միջազգային կազմակերպություններից (տեսնես ի՞նչ են պահանջելու փոխարենը...):

Այնուամենայնիվ, հոռետես չլինենք. մեզ մոտ արդեն ընթանում են մարդահամարի նախապատրաստական աշխատանքներ (ստեղծված է հանրապետական հանձնաժողով՝ նախարար Լեոնիդ Հակոբյանի գլխավորությամբ): Կազմակերպչական միջոցառումների բարեհաջող ավարտի, ինչպես նաեւ կառավարության՝ սեփական որոշումներին հավատարմության դեպքում, գոնե 2001-ին մարդահամարը վերջապես կանցկացվի եւ վերջապես ճշգրիտ (եթե չկեղծեն) կիմանանք, թե որքա՞ն ենք մնացել Հայաստանում:

Հիշեցնենք, որ Հայաստանի բնակչության թվաքանակի վերաբերյալ մինչ այժմ եղած տվյալները պաշտոնապես էլ համարվում են ոչ արժանահավատ, քանզի հիմնված են 89 թ. «կասկածելի» մարդահամարի վրա. մարդահամար, որն անցկացվեց 88-ի երկրաշարժից կարճ ժամանակ անց, ղարաբաղյան հակամարտության եւ ներքաղաքական թեժ ընդվզումների պայմաններում: Իսկ արտագաղթի ծավալների մասին մեր պատկերացումը, ցավոք, որպես պաշտոնական հիմք կարող է ընդունել թերեւս միայն քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության՝ ազգային վիճակագրական ծառայությանը տրամադրած տեղեկատվությունը, ուր նշվում է երկրից մեկնողների ու երկիր ժամանողների քանակը: Այս մեկ օղակին հիմնվելը, սակայն, անբավարար է. ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահ Ստ. Մնացականյանից տեղեկացանք, որ այժմ լուրջ աշխատանք է կատարվում՝ ոչ միայն օդային տրանսպորտի, այլեւ տրանսպորտային այլ միջոցների աշխատանքը վերահսկող օղակներից տեղեկատվության հոսք ստանալու համար:

Ինչեւէ, արտագաղթողներն արտագաղթում են, իսկ մնացողներն իրավունք ունեն իմանալու ճշմարտությունը՝ նախագահների ու տարբեր-տարբեր կառավարությունների խոստացած ճշմարտությունը. ի վերջո ինչքան է Հայաստանի բնակչության իրական թվաքանակը:

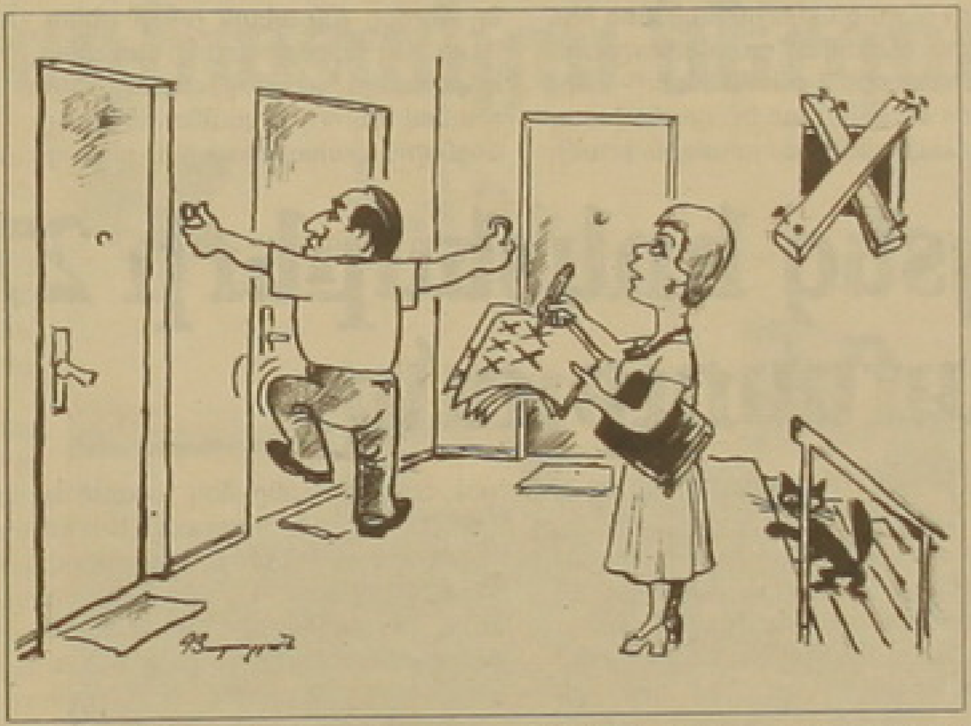

ՍԵՎՐ-80-ԱՄՅԱԿ

Պահանջվում է Սեւրի դաշնագրի 80-ամյակի պետական մակարդակով նշումը

Ս. թ. օգոստոսի 10-ին լրանում է վերջին մի քանի հարյուրամյակների ընթացքում հայ դիվանագիտության արձանագրած ամենանշանակալի ձեռքբերման՝ Սեւրի միջազգային դաշնագրի ստորագրման 80-ամյակը:

Սեւրի պայմանագիրը ստորագրած տերությունները (Հայաստան, Բրիտանական կայսրություն, Ֆրանսիա, Իտալիա, Ճապոնիա, Հունաստան, Բելգիա, Լեհաստան, Պորտուգալիա, Ռումինիա, Չեխոսլովակիա) եւ Թուրքիան ճանաչեցին Հայաստանի անկախությունը:

Պայմանավորվող կողմերի առաջարկությամբ ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին տերություններին ներկայացրեց Թուրքահայաստանի սահմանագիծը (90 հազ. քառ. կմ), որով Արեւելահայաստանի հետ Միացյալ Հայաստանն ունենալու էր մոտ 162 հազ. քառ. կմ տարածք:

Խորհրդային ամբողջատիրության տարիներին հնարավոր չէր Սեւրի պայմանագրին ճիշտ գնահատական տալ կամ այդ թեմայով անկողմնակալ ուսումնասիրություններ կատարել:

Այսօր մենք այդպիսի հնարավորություն ունենք:

Կարծում ենք, Հայաստանի անկախ հանրապետության կառավարությունը պիտի պետական պատշաճ մակարդակով նշի դաշնագրի ստորագրման 80-ամյա տարելիցը: Սեւրի դաշնագրի ստորագրման 80-ամյակի նշումը, գիտական նշանակությունից բացի, այսօր ունի քաղաքական նշանակություն եւ կարող է նպաստել մեր երկրի միջազգային դիրքերի ամրապնդմանը:

Միաժամանակ առաջարկում ենք հավերժացնել մեր ժողովրդի լավագույն բարեկամներից մեկի՝ Վուդրո Վիլսոնի հիշատակը՝ մայրաքաղաքի փողոցներից մեկը կոչելով նրա անունով:

Աղալովյան Լենսեր
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Ավետիսյան Հրանտ
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Բարխուդարյան Վլադիմիր
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Գալոյան Գալուստ
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Զեյթունցյան Պերճ
արձակագիր
Կապուտիկյան Սիլվա
բանաստեղծուհի
Մանարյան Արման
կինոբեմադրիչ
Մուրադյան Սարգիս
գեղանկարիչ
Համբարձումյան Ռաֆայել
Նախիջեւանահայոց ազգային խորհրդի նախագահ
Ղազարյան Ռաֆայել
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս
Սարգսյան Սոս
ժողովրդական դերասան
Սիմոնյան Հրաչիկ
ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս

ԲԱՆԱԿ

Հրամանատարաշտաբային զորավարժություններ Սյունիքում

ԿԱՊԱՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 12-ին Սյունիքի մարզկենտրոնում սկսվեցին «Սյունիք-2000» հրամանատարաշտաբային ուսումնական զորավարժությունները:

Առավոտյան ժամը 8:00-ին Սյունիքի մարզպետարանում հրավիրված խորհրդակցությանը, որին մասնակցում էին մարզի արտակարգ իրավիճակների եւ քաղաքացիական պաշտպանության վարչության ծառայությունների պետերը, հիշյալ վարչության պետ մայոր Մինասյանը զեկուցեց մարզի տարածքում իբր տեղի ունեցած ավերիչ երկրաշարժի ու դրա հետեւանքների մասին: Այնուհետեւ ներկայացվեցին Սյունիքի մարզպետի հանձնարարականները ծառայությունների պետերին:

Հրավիրված երկրորդ խորհրդակցությունում լսվեցին կապի, հասարակական անվտանգության պահպանության, տրանսպորտի, հակահրդեհային եւ այլ ծառայությունների պետերի զեկույցներն «արտակարգ իրավիճակում» իբր կատարված փրկարարական եւ կազմակերպչական աշխատանքների մասին:

Ուսումնավարժությունների երկրորդ փուլում, հուլիսի 13-ին, կանցկացվեն փրկարարական միջոցառումներ, որոնց կմասնակցեն երկրի տարբեր մասերից ժամանած փրկարարական ջոկատները:

Զորավարժություններին մասնակցում են նաեւ մի շարք նախարարությունների եւ ՀՀ արտակարգ իրավիճակների վարչության պատասխանատու աշխատակիցներ:

Հուլիսի 14-ին Երեւանում, Արտաշատում եւ Իջեւանում՝ հաշվետվություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ քարոզչության վարչությունը հայտարարում է, որ հուլիսի 14-ին ժամը 11:00-ին Երեւանում, Արտաշատում եւ Իջեւանում տեղի կունենան հրամանատարական հաշվետվություններ՝ հետեւյալ զորամասերի հրամանատարների եւ զինծառայողների ծնողների մասնակցությամբ.

Երեւանի Սպայի տանը՝ թիվ 54122, 60369, 59703;

Արտաշատի քաղաքային թատրոնի շենքում՝ թիվ 58831, 70179, 50869, 60913;

Իջեւանի քաղաքային թատրոնի շենքում՝ թիվ 38401, 36534, 35383, 34183:

Ֆրանսիական համալսարանը հայտարարում է ընդունելություն

2000 թ. սեպտեմբերի 18-ից իր դասերը կսկսի Հայաստանի ֆրանսիական համալսարանը՝ իրավաբանական, տնտեսագիտական, կառավարման ֆակուլտետներում:

Համալսարանը հիմնադրվել է Հայաստանի եւ Ֆրանսիայի կառավարությունների միջեւ կնքված միջպետական համաձայնագրով, ու նրա դիպլոմը ճանաչվելու է հավասարապես ե՛ւ ՀՀ-ում, ե՛ւ Ֆրանսիայում:

Համալսարանի դասավանդման ծրագրերը ֆրանսիական են, դասախոսները՝ ֆրանսիացիներ եւ Ֆրանսիայում վերապատրաստված հայեր: Սկզբնական շրջանում դասավանդումը նախատեսվում է հայերեն, հետագայում նաեւ ֆրանսերեն, գերմաներեն լեզուներով: Դիմորդները՝ միջնակարգ կրթությամբ ցանկացած անձինք, կարող են գրանցվել հուլիսի 15-ից սկսած՝ ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանատանը: Փաստաթղթերը պետք է ներկայացնել մինչեւ օգոստոսի 15-ը: Ընդունելությունը մրցութային կարգով է՝ գրավոր եւ բանավոր քննությունների հիման վրա:

Օրինագիծ ընդդեմ ծխախոտի գովազդի

Ծխախոտի գովազդը տնտեսապես զարգացած երկրներում արգելված է: Առողջության պահպանման խնդիրները Արեւմուտքում առաջնայինների շարքին են դասվում, եւ անգամ ծխախոտի արտադրության այնպիսի կայսրություն, ինչպիսին, օրինակ, նույն «Ֆիլիպ Մորիսն» է, չի էլ փորձում աշխատանք տանել որեւէ զարգացած երկրում ծխախոտի ուղղակի գովազդման հնարավորություն ստանալու համար:

Այլ է պատկերը մյուս՝ տնտեսապես զարգացածների շարքին չդասվող երկրներում, ինչպիսին, դժբախտաբար, համարվում է նաեւ Հայաստանը: Այստեղ ծխախոտի (ներմուծված եւ տեղում արտադրվող) գովազդներով հեղեղված են հեռուստատեսությունը, ռադիոն, թերթերը, իսկ գովազդային վահանակներով՝ փողոցները: Ճիշտ է, մասնավորապես վերջին դեպքում հազիվ նշմարելի հիշատակվում է նաեւ առողջապահության նախարարության հայտնի նախազգուշացումը ծխելու վտանգավորության մասին, ինչով էլ պետության դերը սահմանափակվում է: Այդուհանդերձ, ակնկալվում է, որ շուտով ՀՀ Ազգային ժողովում քննարկման կդրվի ծխախոտի գովազդն արգելող օրինագիծը: Սակայն անուղղելի լավատեսներին շտապենք տեղեկացնել, որ դրա հեղինակը ո՛չ առողջապահության նախարարությունն է, ո՛չ էլ պետական որեւէ այլ գերատեսչություն: Օրինագիծը, որքան էլ տարօրինակ է, մշակվել է ծխախոտ արտադրող խոշորագույն ընկերության՝ «Գրանդ տոբակոյի» իրավաբանական ծառայության կողմից: Ընդունելու դեպքում էկրաններից, թերթերի էջերից եւ փողոցներից կվերանան ծխախոտ գովազդող հայտարարություններն ու վահանակները:

Այս օրինագիծը ոչ բոլորի սրտով կլինի: Ծխախոտի բիզնեսով (ներմուծմամբ) զբաղվող ընկերությունները կընդդիմանան օրինագծին: Իսկ որ նրանք կարողանում են իրենց շահերը պաշտպանել, ցույց տվեց ապրիլի 1-ից ծխախոտի հաստատագրված նոր վճարների՝ խորհրդարանի կողմից ընդունման փաստը: Հետաքրքիր է, թե այս անգամ նրանց լոբբինգը ինչպիսի մարտավարությամբ կտարվի, բայց որ այս կամ այն կերպ արվելու է, անկասկած է: Ինչ մնում է այն փաստին, որ օրինագիծը հակասում է նաեւ հենց իր՝ «Գրանդ տոբակոյի» շահերին, ապա վերջինիս նախագահը լրագրողների հետ հանդիպումներից մեկում հայտարարել էր, որ ինքը պատրաստ է դադարեցնել ծխախոտի արտադրությունը, եթե Հայաստանում ... դադարեն ծխել:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

դատաքննություն

Սկիզբը էջ 1

Քննությունն սկսվեց ըստ դատական օրինականության «ամենամեծ» չափանիշի պահպանումով. մեղադրյալներին հնարավորություն տրվեց օգտվելու իրենց դատավարական իրավունքից, բայց տեսության կողմից: ՀՀ փաստաբանների միությունից 5 փաստաբաններ ներգրավվեցին գործում. նրանցից ոմանց հայտարարությամբ համաձայն դժկամությամբ: Դժկամությունը եւ բարդությունները չհաղթահարելու, եւ պրոֆեսիոնալիզմի պակասի հետեւանք էր, որովհետեւ նրանք չկարողացան իրենց մեջ տեսնել իսկական փաստաբանին՝ մարդու իրավունքների առաջին պաշտպանին, որը պետք է օժանդակեր գործի օրինական քննությանը, նպաստեր ճշմարտության բացահայտմանը: Մանավանդ, երբ իրենք չէին բացառում. «Հնարավոր է հայտնվեն նեգատիվ տրամադրություն ունեցող շահագրգիռներ, փորձեն խոստովանական

30-ից եւ թերեւս դրանից էլ առաջ մամուլով շրջանառության մեջ դրվեց ՀՀ նախագահի խորհրդական Ալեքսան Հարությունյանին ձերբակալելու լուրերը: Դեկտեմբերի 15-ին Ալեքսան Հարությունյանը՝ երկու կասկածյալներից մեկը, ձերբակալվեց ահաբեկչական գործողության կատարումը ղեկավարելու մեղադրանքով: Ալեքսան Հարությունյանի ձերբակալումը քաղաքական գործիչների կողմից գնահատվեց իբրեւ նախազգուշացում ՀՀ նախագահին:

Քանի՞ վարկածով էր աշխատում քննչական խումբը

«Գործի վերաբերյալ կան մեկ տասնյակից ավելի վարկածներ, որոնցից յուրաքանչյուրի ուղղությամբ ընթանում է համաչափ, խտացված քննություն», 99 թ. դեկտեմբերի 6-ին տված առաջին մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Գ.

բոլոր միջնորդությունները բավարարելու նկատմամբ. Ջհանգիրյանն արդեն անթաքույց քմծիծաղով էր խոսում իշխանական մյուս թեւի մասին. «Դատավորները նշանակվում են ՀՀ նախագահի կողմից, իսկ արդարադատությունն իրականացնելիս նրանք անկախ են եւ ենթակա են միայն օրենքին»: Երկրորդ ասուլիսի ժամանակ նա կտրականապես հերքեց նաեւ մեկ անձի ցուցմունքների հիման վրա ձերբակալություններ իրագործելու պնդումը՝ նման հայտարարությունը համարելով միտումնավորություն:

Հանրապետության նախագահը փորձում էր սառնասրտությամբ վերաբերվել այդ ամենին եւ փետրվարի 22-ին խորհրդարանում զոհվածների հարազատներին հանձնեց հետմահու շնորհված պարգեւները: Մինչեւ մարտի 2-ը հոկտեմբերի 27-ից հետո ձեւավորված եւ դրանով մասնավորված քաղաքական իրավի-

վիրեց նպատակ ունենալով պաշտպանել փաստաբանների հայտարարություններին եւ մի նոր վարկած առաջ քաշելով մեղադրանքի սլաքն ուղղել որոշակի հասցեով ԱԱ նախարարությանը, որը ղեկավարել էր Սերժ Սարգսյանը: Մասնավորապես հայտնեց, որ 98 թ. դեկտեմբերից Նաիրի Հունանյանը հայտնվել է ԱԱՆ-ի տեսադաշտում, ուսումնասիրվել է հավաքագրման նպատակով որպես գործակալի թեկնածու... Նա այս անգամ արդեն արտաքին Թուրքիայի վարկածը մեկընդմիշտ հերքեց, իսկ ներքին ուժերի կողմից ղեկավարվելու վարկածն ավելի որոշակիացրեց:

Իրերի դրությունը կտրուկ փոխվեց այն ժամանակ, երբ ապրիլի 10-ին Արաբկիրի առաջին ատյանի դատարանը մերժեց քննչական խմբի ղեկավարի Ա. Հարությունյանի կալանքը երկարաձգելու միջնորդությունը՝ դրանով երկրորդ բեկումնային փուլը մտցնելով նախաքննության ընթաց-

անձանց կալանքից ազատելն արդարացնող հիմնավորումներ գտնել: Եթե ամիսներ առաջ Գ. Ջհանգիրյանը մեկ անձի ցուցմունքների հիման վրա ձերբակալություններ կատարելը միտումնավոր տարածվող հերյուրանք էր համարում եւ խորհրդավոր ձեւակերպում էր տալիս դրան. «Թույլ տվեք չասել, ինչպիսի միտում ունի նման կարծիքների ձեւավորումը», հիմա արդարացումներ է որոնում ՀՀ գլխավոր դատախազի հետ միասին:

«Նրանց առաջադրված մեղադրանքի հիմքում դրված են եղել Ն. Հունանյանի ցուցմունքները... սակայն հետագայում նա հրաժարվել է իր այդ ցուցմունքներից եւ առերես հարցաքննությունների ժամանակ նշել, որ դրանք իրականությանը չեն համապատասխանում:

- Իսկ ինչո՞վ է դա պատճառաբանվում:

- Ինչպես արդեն ասացի, Հունանյանն իր նախկին ցուցմունքներից

Ինչ բացահայտեց հոկտեմբերի 27-ի նախաքննությունը

ցուցմունքներ կորզել, անօրինական վերաբերմունք դրսեւորել»: Գիտակցելով հանդերձ այդ ամենը, այնուամենայնիվ նրանցից ոմանք անժամանակ լքեցին դատադաշտը:

Ովքե՞ր են կանգնած ահաբեկչական խմբի թիկունքին

Ահաբեկչական խմբին ձերբակալելուց հետո սկսվեց նրանց թիկունքում գտնվող քաղաքական ուժերի փնտրտուքը, որոնց հետագայում «անվանակոչեցին» դրդիչներ ու ահաբեկիչներ: «Ահաբեկչական խմբի կողքին հայտնված առաջին «քաղաքական» ֆիգուրը, գրեց **«Ազգը»**, երբ Ազգային ժողովը 99 թ. նոյեմբերի 10-ին բավարարեց գլխավոր դատախազ Աղվան Հովսեփյանի՝ ԱԺ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանին կալանավորելու միջնորդությունը՝ կասկածանքով վերաբերվելով այս «ընտրությանը»: «Քրեական գործի նախաքննությամբ բավարար ապացույցներ են ձեռք բերվել այն մասին, որ Ն. Հունանյանի եւ նրա ղեկավարած հանցավոր խմբի կողմից ՀՀ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի, ԱԺ նախագահ Կարեն Դեմիրճյանի... նկատմամբ ահաբեկչական գործողությունը նախապատրաստվել եւ իրագործվել է պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանի հանցակցությամբ: Միաժամանակ, Մ. Մովսիսյանը երաշխավորել է Ն. Հունանյանի հանցավոր խմբի անպատժելիությունը: Այն հանգամանքը, որ Նաիրի Հունանյանի եւ մյուսների կողմից ահաբեկչությունն իրականացվել է Մ. Մովսիսյանի դրդմամբ ու կազմակերպմամբ, հիմնավորվել է գործով մեղադրյալ Ն. Հունանյանի ցուցմունքներով, ինչը նա տվել է առերես հարցաքննության ժամանակ: Ինչպես նաեւ Կ. Հունանյանի եւ Էդ. Գրիգորյանի ցուցմունքներով եւ նախաքննությամբ ձեռք բերված այլ ապացույցներով»:

99 թ. դեկտեմբերի 6-ին քննչական խմբի ղեկավար Գագիկ Ջհանգիրյանը հոկտեմբերի 27-ի գործի վերաբերյալ առաջին մամուլի ասուլիսը տվեց ահաբեկչական խմբին օժանդակող կամ դրդող հայտարարելով Նաիրի Բաղալյանին, Աբրո Կնյազյանին, Համլետ Ստեփանյանին եւ Մուշեղ Մովսիսյանին: Դրան գումարած երկու կասկածյալ: Այս մեկն արդեն պատասխան էր ԱԺ ներքին գործերի, ազգային անվտանգության եւ պաշտպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովի լրատվամիջոցներին տրամադրված այն հայտարարությանը, որով առաջին անգամ նախաքննությունն իրականությունից շեղելու «քաղաքական հիմքերով արհեստական ձեւով ինչ-որ ցուցմունքներ սարքելու» կասկած հայտնվեց: Հիշեցնենք, որ նոյեմբերի

Ջհանգիրյանը:

2000 թ. հունվարի 12-ի մամուլի ասուլիսում քննչական խմբի ղեկավարը հայտնեց, որ գործող շուրջ մեկ տասնյակ վարկածներից մի քանիսը հերքվել են՝ չցանկանալով հայտնել, թե ո՞ր վարկածներն են հերքվել եւ քանի՞ վարկած է մնացել:

Ինքներս վերհիշենք ահաբեկչական գործողությանը հաջորդած օրերը, երբ մամուլում շրջանառվում էին մի քանի վարկածներ. ներքին ՀՅԴ, ՀՀՇ, «Իրավունք եւ միաբանություն», որն ավելի որոշակի բնութագրվեց ղարաբաղյան հետք եւ փորձում էին կապեր գտնել Սամվել Բաբայանի ու կալանավորված ԱԺ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանի, իսկ ավելի որոշակի «Ծմայնների» միջեւ:

Արտաքին վարկածի առումով շեշտադրվում էր Թուրքիան, որտեղ 99 թ. հունվարի վերջերին եւ փետրվարի սկզբներին պաշտոնապես հյուրընկալվել էին Նաիրի Հունանյանն ու նրա եղբայրը՝ Կարեն Հունանյանը: Մինչ օրս էլ հանրությունը զարմացած է, թե ինչո՞ւ էր նրանց եւ ընկերակցող խմբի Թուրքիա այցը նախապատրաստվել եւ իրականացվել պաշտոնական մակարդակով ու կարեւորությամբ:

Հունվարի 12-ի մամուլի ասուլիսում Գ. Ջհանգիրյանը շատ ավելի ինքնավստահ կեցվածք ուներ, եւ անգամ իրավաբաններից շատերը նկատել էին, որ քննչական խմբի ղեկավարն արդեն հանդես էր գալիս իբրեւ իշխանության առանձին օղակ: Տպավորությունն այնպիսին էր, որ իր իսկ երեւակայած իշխանական ինստիտուտն ավելին էր, քան ՀՀ նախագահինը: Մինչեւ լրագրողների հետ երկրորդ հանդիպումը քննչական խումբը կալանավորել էր նաեւ երկրորդ կասկածյալին՝ ՀՀ տնօրեն Հարություն Հարությունյանին եւ թափանցիկ ակնարկներ էր անում իշխանության մի թեւի՝ ՀՀ նախագահի ուղղությամբ: «Ուզում են համ կույս մնալ, համ հաճույք ստանալ: Էդպես չի լինում...»: Դեկտեմբերի 6-ի ասուլիսում քննչական խմբի ղեկավարը հստակ էր արտահայտվում իշխանական այդ թեւի մասին. «Այլ խնդիր է՝ նախագահն ուղղություն տալի՞ս է կամ փորձո՞ւմ է ուղղորդել, կարող եմ ասել, որ՝ ոչ: Հետագայում ի՞նչ կլինի, կյանքը ցույց կտա»: Երկրորդ ասուլիսում արդեն տրամադրվածությունն այլ էր, քանի որ Ալեքսան Հարությունյանի եւ Հարություն Հարությունյանի կալանավորումը խիստ սրել էր իշխանական թեւի փոխհարաբերությունները եւ լիարժեք անվստահություն էր ծնվել քննչական խմբի գործողությունների եւ դատարանների կողմից անվերապահորեն կալանավորման

ճակի տերը Գ. Ջհանգիրյանն էր իր համախոհներով:

Մարտի 2-ին Ալեքսան Հարությունյանի եւ Հարություն Հարությունյանի փաստաբաններ Ռուբեն Սահակյանի եւ Ռուբեն Ռշտունու համատեղ մամուլի ասուլիսից հետո բեկում մտցվեց եւ նախաքննության մեջ, եւ հանրապետության ներքաղաքական կյանքում: «Տեղեկացվածությունս այսօր թույլ է տալիս ինձ համոզված պնդելու, որ քննչական խումբն Ալեքսան Հարությունյանին կալանավորելով կոպիտ սխալ է կատարել եւ հիմա դարձել է իր իսկ սխալի պատանդը: Իր այդ սխալն արդարացնելու համար քննչական խումբը փորձում է չեղած ապացույցներ սարքել իր դեմքն ու վարկը փրկելու համար: Քննությունը գնում է ձախողման, ու բացառված չէ, որ փորձեն պատասխանատվության ենթարկել մարդկանց, ովքեր ընդհանրապես առնչություն չունեն հոկտեմբերի 27-ի դեպքի հետ»:

Գագիկ Ջհանգիրյանն ու նրա թիկունքում գտնվող «Միասնություն» դաշինքը չհանդուրժեցին փաստաբանների «հանդգնությունը», որով նրանցից խլեցին միակարծության մենաշնորհը, համարձակվեցին այլ տեսակետ արտահայտել: Փակ նիստից հետո «Միասնությունը» որոշեց այլեւս պահմտոցի չխաղալ եւ նախագահին ուղիղ ասել այն, ինչ մտածում էր այդ թեւի մասին ամիսներ շարունակ: Նախագահին ուղղված վերջնագրով պահանջվում էր անհապաղ բնականոն պայմաններ ապահովել քննչական խմբի գործունեության համար եւ զբաղեցրած պաշտոնից ազատել ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ս. Սարգսյանին ու ԱՀ տնօրեն Տ. Նաղդալյանին:

Նախագահը արհեստականություն տեսնելով այս վերջնագրի մեջ նույնպես կտրուկ արտահայտվեց. «Հետաքննության խմբի ղեկավարն ինձ չի բողոքել նման կարգի խոչընդոտների մասին»: Ս. Սարգսյանի հրաժարականի պահանջը վիճարկման առարկա չէր. «Նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի հարցն իրավունք ունի որոշել միայն երկրի նախագահը»: Ինչ վերաբերում է ԱՀ տնօրենի հրաժարականի պահանջին՝ ԶԼՄ-ները միանշանակ քննադատեցին այն համարելով ոտնձգություն մամուլի նկատմամբ: Բայց եւ այնպես Տիգրան Նաղդալյանը հրաժարականի դիմում ներկայացրեց, որը մնաց ինչ-որ գզրոցում: Համաձայն որոշ լուրերի, անգամ այս դիմումը գրվեց փոխզիջման արդյունքում՝ կառավարությունից պետք է հեռանար Վահան Շիրխանյանը:

Գ. Ջհանգիրյանը, այնուամենայնիվ, մամուլի երրորդ ասուլիս հրա-

րում: Ջհանգիրյանը մեկ անգամ էլ փորձեց ետ բերել կորցրածը՝ ԱԺ-ում լսումներ կազմակերպելու միջոցով: ՀՀ նախագահը կտրուկ արգելեց՝ նրան մեղադրելով քաղաքական շահերով ուղղորդվելու մեջ եւ հայտարարեց, որ այսուհետ չի հանդուրժելու նման պահվածքը եւ անհրաժեշտ հետեւություններ է անելու: Երբ վերաքննիչ դատարանը նույնպես մերժեց Գ. Ջհանգիրյանի վերաքննիչ բողոքը՝ առաջին ատյանի դատարանի կողմից Ալեքսան Հարությունյանի կալանքի ժամկետը չերկարացնելու վերաբերյալ, քննչական խմբի ղեկավարը հրաժարական ներկայացրեց: Նրան հետեւեց ողջ քննչական խումբը: ՀՀ գլխավոր դատախազ Բորիս Նազարյանը մերժեց հրաժարականի դիմումը. «ՀՀ գլխավոր դատախազը հիմք ունենալով այն, որ քննչական խումբը թույլ չի տվել ՀՀ քր. օր.-ի պահանջների որեւէ խախտում, նրա բոլոր գործողությունները եւ հարուցված միջնորդությունները հիմնավորված են եւ բխում են օրենքի պահանջներից, ցուցում է տվել քր. գործի նախաքննությունը զինդատախազության վարույթում շարունակելու մասին»: Ապրիլի 26-ին Ջհանգիրյանն ու քննչական խումբն իրենց հրաժարականը ներկայացրին նաեւ ՀՀ նախագահին, որը դարձյալ չընդունվեց: Արձագանքելով ՀՀ գլխավոր դատախազի կողմից քննչական խմբի դեմ ներկայացված բացարկը մերժելուն, որը վերջին անգամ ներկայացրեց Նաիրի Հունանյանը, փաստաբան Ռուբեն Սահակյանը հայտնեց. «Ինչպե՞ս կարող է այս գործը բացահայտվել, եթե քննության առաջին իսկ օրից միայն մեկ վարկածի վրա են աշխատել՝ ահաբեկչությունը ՀՀ նախագահի ու նրա մերձակա շրջապատի գործն է»:

Սրբագրումների ժամանակը

Դրդիչներին ու աջակցողներին Ալեքսան Հարությունյանին, Հարություն Հարությունյանին, Մուշեղ Մովսիսյանին ու Նաիրի Բաղալյանին կալանքից ազատելը, իսկ հետագայում նրանց մասով քրեական գործը կարճելը բուռն արձագանքներ առաջացրեց հատկապես տուժողների հարազատների շրջանում: ՀՀ գլխավոր դատախազը, որ նախաքննության ողջ ընթացքում լռություն էր պահպանել՝ քաղաքական դաշտում խաղաղություն հաստատվելուց հետո միայն ցանկացավ սրբագրումներ կատարել եւ արդարացումներ գտնել մեղադրյալների ու փաստաբանների կողմից մատնացույց արվող նախաքննության ընթացքում կատարված օրինախախտումների համար, միաժամանակ վերոհիշյալ 4

հրաժարվելը բացատրում է նրանով, որ ժամանակին այդ ցուցմունքները տվել է ոչ թե իր կամքով, այլ որոշակի ճնշումների ազդեցության տակ...» («ՀՀ», 10 հունիսի): Հիշեցնենք, որ գլխավոր դատախազը մերժել էր Նաիրի Հունանյանի եւ նրանից էլ առաջ արդեն ազատված մեղադրյալների քննչական խմբի դեմ ներկայացված բոլոր բացարկները, նրանցում նշված անօրինականությունները եւ խոշտանգումները համարելով իրականությանը չհամապատասխանող լուրեր, սակայն, ըստ էության հենց այդ հիմնավորումներով է հաստատել նրանցից ոմանց կալանքից ազատելը:

Ավելի ուշ, դարձյալ «ՀՀ» օրաթերթի (7 հուլիսի) էջերում նույն սրբագրումն է կատարում ինքը՝ Գ. Ջհանգիրյանը՝ արդարացնելով իր գործողությունները. «Օրենսդիրը մեկ անձի ցուցմունքը բավարար է համարում անձին ձերբակալելու համար»՝ «մոռանալով», որ դա միտումնավորություն էր համարում:

«Անօրինականորեն կալանավորելու» մեղադրանքները հմտորեն իրենից հեռացնելով՝ նա իրավացիորեն մատնացույց է անում դատարաններին. «Քանի որ մեր միջնորդությունները դատարանի կողմից բավարարվել են, հետեւաբար դրանք հիմնավոր եւ օրինական են եղել»: Այսօր արդեն քննչական խմբի ղեկավարը չի թաքցնում, որ նախաքննությունը քաղաքական դաշտում դիրքերն ամրապնդելու խաղաքարտ էր. «Բնական է, նրանց մի մասը դեմ չէր նախաքննության ընթացքն ուղղորդել ցանկալի ճանապարհով եւ քննչական խմբի ձեռքերով լուծել նաեւ ներիշխանական, ներքաղաքական խնդիրներ»: Ավելին, անօրինականությունները նա վերագրում է Նաիրի Հունանյանին՝ ասելով, որ նա այնքան վարպետորեն է նախկին մեղադրյալների հետ իր կապերը շարադրել եւ սկզբնական շրջանում դրանք այնքան հավաստի են եղել, որ դրանց օբյեկտիվության ու անկեղծության վրա չեն կասկածել ոչ նախաքննական մարմինը, ոչ էլ դատարանը»:

Ահա այսպիսի բացատրություններով ու լուծումներով ավարտվեց հանրության համար անչափ կարեւորություն ունեցող հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաքննությունը՝ այդպես էլ չպատասխանելով ամենակարեւոր հարցադրմանը՝ ահաբեկչական խմբի ետեւում ուժեր կայի՞ն: Այսինքն դատարանում մենք լսելու ենք այն, ինչ տեսանք ու լսեցինք հոկտեմբերի 27-ի օրը: «Դրդիչների, աջակցողների մասով գործը եզրագծին չի հասել, եւ քննությունը կարող է շարունակվել մինչեւ նախաքննության համար օրենքով թույլատրելի մեկ տարվա ժամկետի լրանալը», հուսադրում է քննչական բաժնի պետը:

ԱԶԳ

միջազգային

ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Եվրոպան փորձում է վերահսկել ընդհատակյա ներգաղթը

Երբ անցյալ ամիս Դուվրի նավահանգստում լաստանավից իջեցված բեռնատարը չգրավեր մաքսավորների ուշադրությունը, Եվրոպայի հասարակայնությունը դժվար թե կարողանար պատկերացում կազմել ընդհատակյա ներգաղթի իրական ծավալների մասին: Բրիտանացի մաքսավորներին տարօրինակ էր թվացել, որ Զեեբրյուգեից լաստանավով ուղարկված բեռնատարի փոխադրավարձը վճարված է կանխիկ դրամով: Փաստաթղթերի նշումների համաձայն, այդ սառնարան-բեռնատարը լոլիկ էր տեղափոխում: Բայց թափքի մեջ գտան 60 չինացիների, որոնցից 58-ը շնչահեղձ էին եղել երկարատեւ ուղեւորությունից: Բոլորն էլ ընդհատակյա ներգաղթյալներ էին:

Ողջ մնացած 2 չինացիներից մեկը ոստիկանությանը պատմեց, որ իրենք Չինաստանից դուրս են եկել դեռ փետրվարին, տարբեր անձանց օգնությամբ անցել Ռուսաստանով, Չեխիայով, Հոլանդիայով: Ակնհայտ է, որ ոստիկանության սկսած քննությունը երկար կտեւի, քանզի ընդհատակյա ներգաղթի կազմակերպիչները գործում են ճյուղավորված ցանցով: Նրանք հետեւում են, որպեսզի տեղափոխության յուրաքանչյուր փուլից հետո հետքերը վերացվեն: «Պուեն» հանդեսը տեղեկացնում է, որ Հոլանդիայի ոստիկանությունն արդեն մի քանի ձերբակալություն է կատարել: Բայց գլխավոր կազմակերպիչները, որպես կանոն, զերծ են մնում դատական հետապնդումներից:

Իշխանությունները հաստատ գիտեն լոկ այն, որ գործ ունեն ուժեղ եւ լավ կազմակերպված հանցախմբի հետ: Այնքան ուժեղ, որ զգացվում է նույնիսկ Մեծ Բրիտանիայի գաղտնի ծառայությունների օգնության կարիքը: Դուվրի բեռնատարում ողջ մնացած երկու չինացիներին անվտանգության նկատառումներով պահում են անհայտ վայրում, որպեսզի չինական հանցախմբերը չսպանեն այդ վտանգավոր վկաներին:

Դուվրի ողբերգական միջադեպից մեկ-երկու օր անց Եվրամիության պետությունների ու կառավարությունների ղեկավարները Պորտուգալիայի Ֆեյրա քաղաքում փորձեցին ինչ-որ լուծում գտնել: Մասնավորապես, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը եւ վարչապետ Լիոնել Ժոսպենն առաջարկեցին մշակել գաղթականների ընդունման պայմանների ներդաշնակեցման եւ դատաոստիկանական ու մաքսային համագործակցության եվրոպական նախագիծ:

Գաղթականության միջազգային կազմակերպության (ԳՄԿ) տվյալներով, ամեն տարի անօրինական կարգով Եվրոպա է մուտք գործում շուրջ 500 հազար մարդ: Դա վկայում է, որ եվրոպական պետություններում գոյություն ունեն զուգահեռ, քողարկված հասարակություններ: Աղքատ եւ նոր զարգացող երկրների անտանելի սոցիալ-տնտեսական պայմանները եւ հալածանքները մարդկանց դրդում են տարագրվել: Բայց տեղ հասնելուց հետո նրանք տարիներ շարունակ ապրում են ստվերների պես եւ պատրաստված են վճարել իրենց օտար ափեր հասցրած զանազան «ընկերությունների» պարտքերը:

Զարտուղի ճանապարհներով Արեւմտյան Եվրոպա մեկնողներին տարատեսակ վտանգներ են սպասում: 1997 թ. մարտին Ադրիատիկ ծովում նավաբեկությունից զոհվեց 86 ալբանացի: 1998 թ. հուլիսին Գերմանիայում ավտոմեքենայով ոստիկանությունից փախչելիս վթարի ենթարկվելով զոհվեց 7 ընդհատակյա ներգաղթյալ: 1999 թ. Հունաստանում բեռնատարի փակ թափքում թաքնված 27 իրաքցի քրդերից մեկը շնչահեղձ եղավ: Միայն ընթացիկ տարվա առաջին հինգ ամիսներին Իսպանիայի ափերից ոչ հեռու ջրահեղձ են եղել ինքնաշեն լաստերով Մարոկկոյից մեկնած մոտ 200 անձինք:

Ընդհատակյա ներգաղթյալները, որպես կանոն, մինչեւ 30 տարեկան երիտասարդներ են: Նրանց տեղ հասցնող կազմակերպությունները գործում են օր ու գիշեր: ԳՄԿ-ի տվյալներով, միջազգային հանցախմբերը ընդհանրապես ներգաղթի հաշվին ստանում են այնպիսի վիթխարի շահույթներ, որոնք համադրելի են թմրաբիզնեսի դրամաշրջանառության հետ: Եվրոպայում անօրինական ներգաղթը տնօրինում են ռուսական եւ ալբանական մաֆիաները, ինչպես նաեւ չինական որոշ հանցախմբեր: Բրիտանական հատուկ ծառայությունների տվյալների համաձայն, վերջիններիս թիվը հասնում է 50-ի:

Ֆրանսիայի քրեական օրենսգիրքը մինչեւ 5 տարվա բանտարկություն է նախատեսում օտարերկրացիներին ապօրինաբար երկիր հասցնող անձանց համար (կազմակերպված հանցախմբերի համար՝ 10 տարի): Ինչպես վկայում է «Պուեն» հանդեսը, իրականում արձակվում են շատ ավելի մեղմ դատավճիռներ, որոնք չեն նպաստում երեւույթի ծավալների կրճատմանը: Ոստիկանության տվյալներով, 1999 թ. օգոստոսից ի վեր Կալեի շրջանում 400 մարդ է ձերբակալվել օտարների սահմանախախտմանն օժանդակելու մեղադրանքով: Նույն աղբյուրների համաձայն, այդ թվերը տարեցտարի 20 տոկոսով ավելանում են:

Տեսնելով, որ օրենքներն անզոր են կասեցնելու ընդհատակյա ներգաղթը, Մեծ Բրիտանիայի իշխանությունները խստացրել են պատիժներն ավիաընկերությունների, ինչպես նաեւ Եվրաթունելի ղեկավարության նկատմամբ: Ընթացիկ տարվա ապրիլից գործող օրենքը 2000 ֆունտ ստեռլինգ տուգանք է նախատեսում ընդհատակյա ներգաղթյալի տեղափոխման համար: Միայն երկու ամսվա ընթացքում լաստանավային ընկերություններից մեկը 4 մլն ֆունտ տուգանք վճարեց: Վերջին տվյալների համաձայն, Դուվրում ընդհատակյա ներգաղթյալների թիվը մեկ քառորդով նվազել է:

Սակայն եվրոպացի ղեկավարները խորհում են խնդրի արմատական լուծման մասին, քանզի ծերացող Եվրոպան այսօր արդեն երիտասարդների եւ աշխատուժի կարիք է զգում: «Էքսպրես» հանդեսը գրում է, որ այժմ գլխավորը ժողովրդագրական անկում ապրող Հյուսիսի եւ բնակչության գերաճ արձանագրող Հարավի համագործակցության նոր ձեւերի որոնումն է: Եվրոպան պետք է մոռանա գաղութատիրական ժամանակաշրջանում ներգաղթյալների հանդեպ կիրառված մոտեցումները եւ օտարներին ընդունի առավել քաղաքակիրթ ձեւով:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԲԵՐՅԱՆ

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Սիրիացիները մեծ հույսեր են կապում Բաշար Ասադի հետ

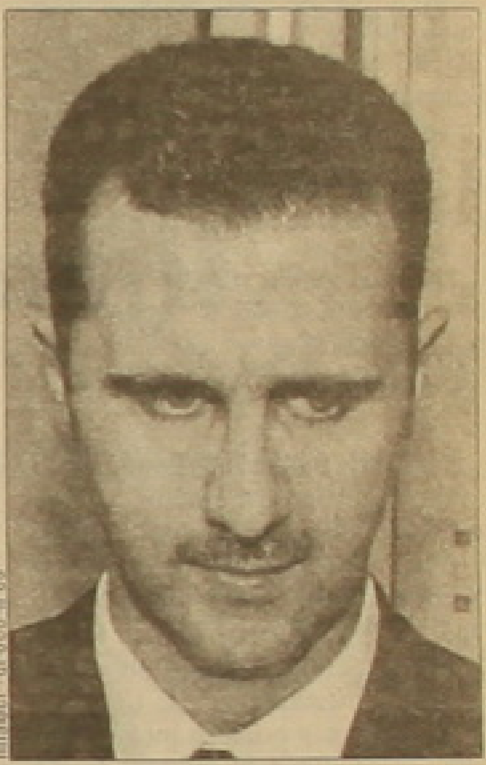

Սիրիայի ներքին գործերի նախարարը հրապարակել է հուլիսի 10-ին կայացած նախագահական հանրաքվեի արդյունքները, ըստ որի քվեարկողների 97,29 տոկոսը ձայնը տվել է դոկտոր Բաշար Ասադին (սահմանադրական երդման արարողությունը տեղի կունենա հուլիսի 17-ին): Նախարարը նշել է, որ ներկայիս կառավարությունը շարունակելու է աշխատանքը մինչեւ նորընտիր նախագահը ձեւավորի նոր գործադիր մարմին: Նա հայտնել է նաեւ, որ «Բաշար Ասադի օրոք երկիրն ապրելու է զարգացման թռիչք, եւ բարեփոխվելու են բոլոր թերի երեւույթները»:

Նախագահ Բաշար Ասադը ծնվել է 1965 թ. Դամասկոսում: 1982–88 թթ. սովորել է բժշկական ինստիտուտում եւ գերազանց ավարտել: Ապա մասնագիտացել է ակնաբուժության ոլորտում: 1992–94 թթ. նա ուսումը շարունակել է Մեծ Բրիտանիայում: Այնուհետեւ սովորել է Սիրիայի բազմաթիվ ռազմական բարձրագույն հաստատություններում, զնդապետ է եւ դոկտոր: Այս տարվա հունիսի 10-ից հետո, երբ վախճանվեց նրա հայրը՝ նախագահ Հաֆեզ Ասադը, նա նշանակվեց բանակի եւ զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար եւ ընտրվեց իշխող «Բաաս» կուսակցության ընդհանուր քարտուղար: Ելնելով հանրաքվեի վերոնշյալ արդյունքներից, կարելի է ասել, որ սիրիացիները մեծ հույսեր են կապում նախագահ Բաշար Ասադի հետ՝ երկիրը արդիականացնելու, տնտեսությունը զարգացնելու եւ գրավյալ հողերն ազատագրելու գործում:

Ա. Մ.

Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրին Ուզբեկստանի վերամիանալու խնդիրը գրեթե կասկած չի հարուցում

Իսլամ Քարիմովը խուսափեց ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնի հետ հանդիպումից

«Զակավկազսկիե վոյեննիե վեդոմոստի» թերթի հաղորդագրության համաձայն, Ռուսաստանի կառավարությունն իր ռազմաբազաները (պոլիգոն) տրամադրելու է Ուզբեկստանի ռազմաօդային եւ հակաօդային պաշտպանության ուժերին անցկացնելու զորավարժություններ: Խոսքը Աստրախանի մարզում գտնվող Աշուլուկ ռազմաբազայի մասին է: Դիտորդների կարծիքով, այս քայլով Տաշքենդը կրկին ակնարկեց, թե նախապատրաստվում է վերամիանալ Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրին, որից հեռացել էր 1999-ի գարնանը:

Արեւմուտքը չի թաքցնում Կենտրոնական Ասիայի նորանկախ հանրապետությունների նկատմամբ իր հետաքրքրությունները: ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի ամիսներ առաջ տարածաշրջան այցը, չնայած ֆինանսական խոստումներին, լուրջ հաջողություններ չունեցավ: Անհաջող էր նաեւ անցյալ շաբաթ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնի այցը Կենտրոնական Ասիայի հանրապետություններ: Հիշեցնենք ՆԱՏՕ-ն տարածաշրջանի երկրների հետ համագործակցում է «Գործընկերություն հանուն խաղաղության» ծրագրի շրջանակներում: Հատկանշական է, որ սա Հյուսիսատլանտյան դաշինքի գլխավոր քարտուղարի առաջին այցն էր Կենտրոնական Ասիա, ինչն անուղղակիորեն ցույց է տալիս Արեւմուտքի ռազմական հետաքրքրությունների առաջնահերթությունն այս տարածաշրջանում:

Ուզբեկստանը համարվում է Կենտրոնական Ասիայի առաջատար երկիրը, եւ Ռոբերտսոնը առավել կարեւորում էր իր հանդիպումների ուզբեկական հատվածը: Ռոբերտսոնը հանդիպումներ ունեցավ վարչապետ Սուլթանովի, պաշտպանության նախարար Ղուլամովի, արտակարգ իրավիճակների նախարար Կասիմովի հետ: Նախագահ Իսլամ Քարիմովի հետ հանդիպումը չկայացավ վերջինիս «մեղքով»: Ուզբեկստանի առաջնորդը նախընտրեց ընկերակցել Պուտինին, Նազարբաեւին, Ռախմոնովին, Ակաեւին եւ Ջյան Զեմինին, որոնք նույն օրը Տաջիկստանի մայրաքաղաք Դուշանբեում մասնակցում էին «Շանհայի հնգյակի» երկրների գագաթաժողովին: Ուզբեկստանը «Շանհայի հնգյակի» անդամ չէ եւ գագաթաժողովին մասնակցում էր դիտորդի կարգավիճակով:

Քարիմովի՝ Ռոբերտսոնին հանդիպելուց խուսափելն ակնարկ էր, որ Ուզբեկստանն իր արտաքին քաղաքականության մեջ առաջնահերթություն է տալիս Ռուսաստանի, Չինաստանի եւ Կենտրոնական Ասիայի պետությունների համագործակցությանը: Քարիմովի՝ Արեւմուտքի նկատմամբ սառը վերաբերմունքը չվրիպեց Ռուսաստանի նախագահ Պուտինի ուշադրությունից. «Առանց Ուզբեկստանի ներգրավվածության հնարավոր չէ այս տարածաշրջանում վճռել եւ ոչ մի խնդիր»: Չի բացառվում, որ «Շանհայի հնգյակի» հաջորդ՝ վեցերորդ գագաթաժողովում, որը տեղի կունենա հաջորդ տարի Շանհայում, Ուզբեկստանը կդառնա կազմակերպության վեցերորդ պետությունը:

Դուշանբեի գագաթաժողովում «Շանհայի հնգյակ»+ Ուզբեկստան ֆորմատով մասնակից պետությունների առաջնորդները հանդես եկան հետաքրքիր հայտարարությամբ, ուր նշվում էր, թե երրորդ երկրների կողմից անթույլատրելի է «հումանիտար օժանդակություն եւ մարդու իրավունքների պաշտպանություն» պատրվակներով խառնվել կազմակերպության անդամ պետությունների ներքին խնդիրներին:

Թ. Հ.

Թուրքիան համառում է քրդական հարցում

Թուրքական բանակը մտադիր չէ զիջումներ անել քրդական հարցում, նույնիսկ եթե դա վնասի թուրք-եվրոպական հարաբերություններին եւ ձգձգի Եվրամիությանն անդամակցելու գործընթացը: Բարձրաստիճան զինվորականների կողմից վերահսկվող Ազգային անվտանգության խորհրդի (ԱԱԽ) քարտուղարությունն օրերս կտրուկ հակազդեց կառավարության այն զեկուցագրի հրապարակմանը, որը վերաբերում է Կոպենհագենի խորհրդաժողովի չափանիշների համեմատ մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության բնագավառում ձեռնարկվելիք միջոցներին: ԱԱԽ-ը մասնավորապես դեմ արտահայտվեց Թուրքիայում որեւէ ձեւով քրդերի ինքնության ճանաչմանը եւ նրանց մշակութային իրավունքների խրախուսմանը:

Խորհուրդը գտնում է, որ եվրոպացիների որոշ պահանջներ չեն համապատասխանում «թուրքական իրականությանը»:

«Բարձրաստիճան զինվորականության այս դիտողությունները, որոնք հայտնի են կառավարությանը, կարող են սառնություն մտցնել Եվրամիության եւ Թուրքիայի հարաբերություններում», գրում է «Էքսպրես» հանդեսը: Մանավանդ որ ԱԱԽ-ը (որի կարգավիճակն առանց այդ էլ կասկածելի է եվրոպացիների համար) մտադիր չէ մեղմացնել իր դիրքորոշումը: Զինվորականությունը ծայրահեղ դեպքում կարող է թույլ տալ, որ ԱԱԽ-ում տեղ զբաղեցնեն քաղաքացիական իշխանությունների ավելի մեծ թվով ներկայացուցիչներ:

Պ. Բ.

Մշակույթ

Ուրեմն այսպես. պարզ մի իրողություն պիտի համարվեր, եթե որեւէ նվագախմբի դիրիժոր, անգամ գեղարվեստական ղեկավար հրաժարական տված լիներ: Բայց հրաժարական է տվել Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար Լորիս Ճգնավորյանը: Եվ ամենատարբեր կասկածներն են հայտնվում, ամեն տեսակ ենթադրություններ արվում, թեեւ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի ջանքերով է նաեւ ձեւավորվել այս հրաժարականը: Չգիտենք, չենք կարող վերջնական խոսք ասել: Այս հարցին հստակ պատասխան կարող է տալ այս Բիլը կամ, անշուշտ, մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանը:

Իր դիմումում մաեստրոն այլոց թվում շնորհակալություն է հայտնել ՀԲԸՄ-ին նվագախմբին 11 տարի հովանավորելու համար: Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ առանց այս հովանավորության ՀՖՆ-ն հազիվ թե կարողանար իրականացնել ամեն

ՀԲԸՄ-ը շարունակելո՞ւ է հովանավորել Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբին, այսինքն շարունակվելո՞ւ է ազգանվեր այն գործունեությունը, որ իրականացրել է ՀԲԸՄ-ն վերջին 11 տարիների ընթացքում, թե՞ այս ամենն արվում էր միայն ու միայն անձի միջոցով: Վերջինս եթե երբեմն շատ ու շատ հարցերում մեղադրվել է, ապա ոչ ոք չի ժխտել նրա կազմակերպչական, անձնական հարաբերություններ ստեղծելու շնորհը: Այս իմաստով կգտնվի՞ մե-

Այսպես չեն գնում

Ամեն ինչ կարող է պարզել միայն Լորիս Ճգնավորյանը

եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանին ուղղված դիմումով (այս դիմումն ամբողջությամբ հրապարակել ենք «Ազգի» երեկվա համարում) խնդրում է իրեն ազատել աշխատանքից: Դիմում է գրել եւ անմիջապես գնացել Հայաստանից: Անշուշտ, վերադառնալու է: Մեզ հասած տեղեկությունների համաձայն, վերադառնալու է եւ անգամ մամլո ասուլիս է հրավիրելու, որի ժամանակ շատ ու շատ հարցեր կպարզվեն:

Պարզապես զարմացնում է մաեստրոյի հապճեպ հեռանալը Երեւանից: Մի՞թե այդքան անհետաձգելի գործեր կային, որ առանց իր դիմումի պատասխանն ստանալու մեկնեց: Սա խռոված մարդու տագնա՞պ է: Եթե հաշվի առնենք նախարար Ռ. Շառոյանի այն խոսքը, որ վերջին մեկ-մեկուկես տարում Լորիս Ճգնավորյանը մի քանի անգամ հեռանալու ցանկություն է ունեցել եւ իր նախարարի խնդրանքով է շարունակել աշխատել, ապա այս հապճեպ դիմումն ու առավել արագ հեռանալը պետք է այլ տեղ փնտրել:

Ըստ մեզ հասած տեղեկությունների, տարիուկես-երկու տարի առաջ Բիլ անունով ոմն եկավ Երեւան, ստեղծվեց ՀՖՆ-ի «Բարեկամների ակումբ»: Կարծիքներ են հայտնվում, որ եւ այս Բիլի, եւ էլի մի քանիսի

շաբաթ օր տրվող անվճար համերգները, հազիվ թե կարողանար իրականացնել «Աշխարհը եւ մենք» մեծածավալ եւ երկարատեւ ծրագիրը, դժվարություններ կլինեին արտասահմանյան հյուրախաղերը կազմակերպելիս, ձայներիզներ թողարկելիս, հազիվ թե հնարավոր լիներ փայլուն կերպով իրականացնել «Վիեննական երաժշտության փառատոնը»...

Մեր գործընկեր Դիանա Մարկոսյանն այն կարծիքին է, որ վերջին ժամանակներս առավել ակտիվություն է սկսել ցուցաբերել ՀԲԸՄ-ի հայաստանյան գրասենյակի ներկայացուցիչ Աշոտ Ղազարյանը: Դա եթե զարմացնում է «Ա1+» հեռուստաալիքի մեկնաբանին, ապա մեզ բնավ չի զարմացնում, քանզի որպես գլխավոր հովանավոր կազմակերպության ներկայացուցիչ, պրն. Ղազարյանն ի պաշտոնե պետք է իրազեկ լինի մանրամասնություններին: Ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ ՀՖՆ-ն կազմավորվեց նաեւ ի հաշիվ մյուս նվագախմբերի: Երաժիշտներն այստեղ ավելի բարձր էին վաստակում, կային, երաշխավորված աշխատավարձ ունեին: Ու մյուս նվագախմբերի բարձրակարգ երաժիշտները գալիս էին հենց ՀՖՆ: Հիմա այդ երաժիշտներից ոչ մեկը չգիտի, թե ինչ է լինելու հետո, եւ ինքը որտեղ է լինելու...

կը, որ կարողանա փոխարինել Լորիս Ճգնավորյանին...

Հարցեր, հարցեր, հարցեր, որոնց պատասխանը կարող ենք ստանալ միայն մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանից: Իհարկե, ձեւականորեն ամեն ինչ սովորական է. մարդը «11 տարի տոկալով» աշխատել է եւ այժմ, շնորհակալություն հայտնելով բոլորին, ուզում է հեռանալ: Բայց այս հեռացումը խորհրդավոր, անբացատրելի է դարձել, առավել եւս, որ բացի իր դիմումից մաեստրոն ոչինչ չի թողել մեզ: Եվ համաձայնենք, որ այս դեպքում «ժուռնալիստական խաղեր» չեն խաղացվում, ժուռնալիստներն ուզում են հասկանալ ճշմարտությունը եւ ողջ ճշմարտությունը:

«Ազգն» այս օրերին աշխատեց առանց ավելորդ մեկնաբանությունների, առանց ՀՖՆ-ի «խոհանոցը տակնուվրա անելու» ներկայացնել կատարվածը: Սակայն շատ հարցերի պատասխաններին սպասում են նաեւ մեր ընթերցողները: Հույս ունենք, որ մաեստրո Լորիս Ճգնավորյանը հնարավորություն կունենա Երեւանում մամլո ասուլիս կազմակերպել եւ պատասխանել լրագրողներին հետաքրքրող հարցերին: Եվ բոլոր հարցերը պատասխան կստանան: Ու համոզված ենք, որ շոու չի կազմակերպվի:

«Ազգ»

Չինական արվեստի փառատոն Հայաստանում

Որը սկսվեց հուլիսի 12-ին Ազգային պատկերասրահում բացված ցուցահանդեսով

Հենց սկզբից նշեմ, որ բազմամարդ հանդիսավոր արարողությունն ամենախոսուն վկան էր այն մեծ հետաքրքրության եւ ուշադրության, որ տածում ենք հայերս ինքնատիպ, բարդ ու չափազանց նուրբ չինական արվեստի, հատկապես գեղանկարչության նկատմամբ: Եվ երեկ հիանալի հնարավորություն ստանալով, կարողացանք հաղորդակցվել Ազգային պատկերասրահի դահլիճներում ցուցադրվող չորս տասնյակ ամենահայտնի ու երիտասարդ, հիմնականում ժամանակակից չին գեղանկարիչների 46 հրաշալի աշխատանքներին, որոնցում գերակշռողը դարեր շարունակ բնությանը, թռչուններին, ծաղիկներին, սիրուն, մարդու կապվածության թեման էր: Չինական բազմադարյան արվեստին յուրահատուկ նկարչական մոտեցմամբ, ոճով եւ կատարման ինքնատիպությամբ, ասես, հնարավոր էր լսել հեռավոր ու արդեն այնքան մոտիկ Չինաստանի ձայնը, հրապուրվել, հիանալ նրանց բարությամբ, մեղմությամբ: Այս մասին իր խոսքում նշեց Ազգային պատկերասրահի տնօրեն, արվեստաբան Շահեն Խաչատրյանը: Իսկ ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը, չինացի բարեկամները մեկ անգամ եւս հավաստեցին, որ այս ցուցահանդեսը եւ առաջիկա օրերին Երեւանի համերգասրահներում կայանալիք համերգները, ցուցադրությունները մեկ անգամ եւս կնպաստեն հայկական եւ չինական մշակույթների մերձեցմանը, երկու ժողովուրդների բարեկամության էլ ավելի ամրապնդմանը: Անշուշտ, հետաքրքրական էր ունկնդրել նաեւ ցուցահանդեսի բացմանը հաջորդած չինական ազգային երաժշտարվեստը հիանալիորեն ներկայացնող երաժիշտների կատարումները:

Չինական գեղանկարչության ցուցահանդեսի բացմանը ներկա էին նաեւ ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արմեն Խաչատրյանը, Երեւանի քաղաքապետ Ալբերտ Բազեյանը, պաշտոնատար այլ անձինք, մշակույթի գործիչներ: Փառատոնը կտեւի մինչեւ հուլիսի 16-ը:

ԱՐԵՎԻԿ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Պարուհի Սոնա Խառատյանն արժանացել է հատուկ մրցանակի

AKKA Ballet խմբի անդամ Սոնա Խառատյանն արժանացել է Մերիլենդի արվեստի պետական խորհրդի հատուկ մրցանակին: Ամենամյա այս մրցանակի նպատակն է խրախուսել տաղանդի հետագա զարգացումը:

Սոնա Խառատյանը ծնվել եւ մեծացել է Երեւանում, ուսանել Երեւանի պարարվեստի ուսումնարանում: ԱՄՆ է մեկնել 1993-ին: ԱՄՆ-ում Սոնան ուսանել է Կիրովի բալետի ակադեմիայում եւ Վաշինգտոնի բալետի դպրոցում: Աշխատել է Վաշինգտոնի բալետի եւ Սաութերն բալետի թատրոնում, հաջողությամբ հանդես եկել City Centers Studio 5 եւ Piccolo Spoleto Festival-ում: Որպես հրավիրյալ շրջագայել է Կիրովի բալետի խմբի հետ եւ ընտրվել պարելու Քենեդի կենտրոնի 25-րդ տարեդարձին նվիրված «Սյուզան Ֆարրելը ներկայացնում է Բալանչին» ծրագրում:

Ներկայումս Խառատյանն ապրում է Մոնթգոմերիում (Մերիլենդ): Գեղեցիկ, երիտասարդ, ընդամենը 22 տարեկան պարուհին արդեն լավ հայտնի է արվեստասերների շրջանում եւ «Արկա» բալետային խմբի հիմնադիրներից է: Նա բազմաթիվ դասական դերեր է պարել՝ Ժիզել, Միրթա, Կարլոտա Գրիզի, սակայն բեմում հանդես է գալիս նաեւ 20-րդ դարի խորեոգրաֆների գործերով՝ Բալանչին, Ջու Սան Գոհ, Բոժոնե, Վանուչի, Անաստոս եւ Մէ Քալլոգ: Մի քանի դերեր նրա համար բեմադրել է պարուհու հայրը՝ բազմաթիվ մրցանակների արժանացած պարուսույց Ռուդոլֆ Խառատյանը:

ԴԻՄԱՆԿԱՐԻ ՓՈՐՁ

Ինքը հարցեր է տալիս եւ ինքն էլ փորձում պատասխանել

Նկարիչ Կառլոս Սայադյանի արվեստանոցում

Նորագյուղի գեղեցիկ անկյուններից մեկում, ծիրան ու շուն ունեցող բակի խորքում նկարչի տունն է եւ արվեստանոցը: Փոքրիկ աղջնակը՝ Աստղիկը, դաշնամուր է նվագում, կինը սուրճ է հյուրասիրում (իսկական հովվերգություն, (իդիլիա), իսկ ինքը՝ նկարիչը, ցուցադրում է նկարները: Ոչինչ չի պարտադրում, չի հուշում: Արվեստի մարդ է եւ գիտե, որ եթե եկել իր տունն ես հասել, եթե հարյուրավոր, հազարավոր նկարիչների մեջ հենց իրեն՝ Կառլոս Սայադյանին ես ընտրել, ուրեմն պետք չէ ավելորդ խոսքեր ասել, գիտե, որ ամենալսանգավոր բառը խոսքն է...

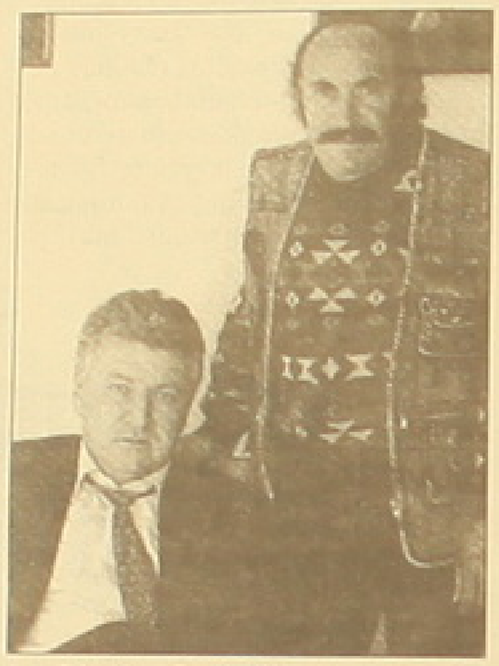

Նկարիչը Գագիկ Աբրահամյանի հետ:

– Նկարչության աշխարհը մտնելիս ինձ համար որեւէ կոնկրետ ազդակ չի եղել, ասում է Կառլոսը: Ես միայն լույսն եմ նկարում: Ինչ էլ նկարեմ, միեւնույն է, լույս եմ նկարում...

Անպայման լույսը շատ է Կառլոս Սայադյանի աշխատանքներում, լինեն դրանք բնանկարներ, թե առավել եւս կանացի ֆիգուրների ամենաբազմազան թեմատիկ լուծումներ, անպայման զգացվում է լույսի գերակայություն, լույսին ձգտելու գրեթե տիեզերական մի ձիգ: Նկարչության հայկական դպրոցին անսովոր նրա ստեղծագործությունը, միեւնույն է, հայեցի է իր ոգով: Պարզապես արտահայտչաձեւերը, իրավիճակները, որտեղ Կառլոս Սայադյանը տեղավորում է իր կերպարներին, ավելի շատ արեւմտաեվրոպական, հատկապես ֆլամանդական դպրոցն են հիշեցնում: Հաճախ կտրուկ վրձնահարվածները, գունային եւ երանգային ժուժկալությունը մի նոր աշխարհ են բացում դիտողի համար:

1988-ին Բուխարեստի «Caminul azte» («Արվեստի օջախ») ցուցահանդեսում կայացավ Կառլոս Սայադյանի ստեղծագործությունների առաջին անհատական ցուցահանդեսը: Եթե մինչ այս Սայադյանի որոշ գործեր ցուցադրվել էին ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Հնդկաստանում, Լիբանանում, Ֆրանսիայում, Շվեդիայում, Լեհաստանում, նրա ստեղծագործություններից մի քանիսը ձեռք էր բերել Վենետիկի Ս. Ղազար կղզում գտնվող Մխիթարյան միաբանության թանգարանը, ապա բուխարեստյան ցուցահանդեսն առավել ամբողջական պատկերացում տվեց նկարիչ Սայադյանի մասին: Այնուհետեւ անհատական ցուցահանդես Լոս Անջելեսում (1990), Երեւանում (1993), ԵԱՀ-ում (1996), Աթենքում (1996)...

1998-ին Հայաստանի ազգային պատկերասրահում առավել ամբողջական ներկայացվեց Կառլոս Սայադյանը, առավել ամբողջական այն առումով, որքանով կարելի է ամբողջական համարել որեւէ անհատական ցուցահանդես:

– Նկարն ինչ-որ ձեւով պետք է ազդի մարդու վրա,- ասում է Կառլոս Սայադյանը:- Անգամ հնարավոր է, որ բացասական էմոցիաներ ծնվեն: Եթե նույնիսկ այս բացասական էմոցիաները չկան, ապա, կարծում եմ, որ ինչ-որ բան այն չէ: Անտարբերությունից վատ բան չկա:

Իր միայնության մեջ ամեն նկարիչ իր աշխարհն է ստեղծում, իր մտածումներն է տալիս: Ու երբ գալիս է ժամանակը, նկարը պետք է ներկայացվի, պետք է ցուցադրվի: Այստեղ, ահա, շատ ավելի մեծ դժվարություններ կան, հատկապես հիմա, հատկապես հայ նկարիչների համար: Սայադյանն այն կարծիքին է, որ նախօրոք պետք է իմանալ ինչ ներկայացնել: Մեզ մոտ խառնային վիճակ է, ինչպես ինքն է ասում՝ դինոզավրային մի միություն (խոսքը Հայաստանի նկարիչների միության մասին է), որը մինչեւ շարժվի, ամեն ինչ կպառավացվի: Աշխարհում ընդունված ձեւեր կան եւ պետք չէ հեծանիվ հնարելու ջանքեր թափել: «Հայաստանում չգիտեմ մեկին, ասում է Սայադյանը, լինի նկարիչ, արվեստաբան, որ կարողանա հայ նկարչությունը ներկայացնել: Երբեմն գնում են որեւէ երկիր, գալիս են, սուս-սուս բաներ ասում, իբր այս ե՞ն արել, այն են արել: Կարելի է աշխարհի ուզած դահլիճը վարձել, նույնիսկ այցելուներ ապահովել: Նույնիսկ այս այցելուներից խոսքեր քաղել: Բայց, ի վերջո, նկարն ինքն է իրեն արժեւորում: Ամեն անգամ գնում ենք, գալիս, ինչ-որ գործեր ենք վաճառում, բայց ամեն անգամ սկսում ենք զրոյից: Դրա համար, կրկնում եմ, պետք է հետեւել աշխարհում տարածված ձեւերին: Դրա համար կան մարդիկ, ովքեր ամեն մի նկարչի համար (եթե, իհարկե, այդ նկարիչն իրենից արժեք է ներկայացնում) դնում են ֆինանսներ, էներգիա, աշխատանք են տանում եւ սպասում են արդյունքին: Միայն այս դեպքում նկարիչը կարող է համաշխարհային շուկա դուրս գալ: Մենք ինքներս հաճախ մեզ ենք խաբում: Երկար ժամանակ խոսում ենք գոնե մշակույթի ոլորտում մեր մեծության, մեր առավելությունների մասին: Բայց այդպես չէ: Պարզվում է, որ մեր նման, մեզանից լավերը կան ու շատ կան: Տես, տասը տարի առաջ խոսում էինք, որ մեր «Ջերմուկը» մի ամբողջ Հայաստան կարող է պահել: Բայց այդպես չէ: Պարզվեց, որ մեր ջուրը համաշխարհային շուկայում արժեք չունի... Այդպես է նաեւ բոլոր ոլորտներում, այդ թվում նաեւ նկարչության մեջ»: Այժմ նկարչությունը ներկայացնելու համար եվրոպական չափանիշներից պետք է օգտվել: Այս իմաստով գուցե Կառլոս Սայադյանի բախտը բերել է: Նա բարեկամություն է անում գործարար Գագիկ Աբրահամյանի հետ («Հայաղամանդ» ՓԲԸ-ի տնօրեն): Իր գործում համեմատաբար մեծ հաջողությունների հասած Գագիկ Աբրահամյանն օգնում է, հովանավորում է նկարչին, նրա նկարները ներկայացնում Եվրոպայում, Ամերիկայում: Իսկապես հուսալի գործ է կատարում Գագիկ Աբրահամյանը: Եվ եթե այսպիսի եւս մի քանի հայ գործարարներ գտնվեին թե՛ այստեղ, թե՛ սփյուռքում, ապա մենք կշահեինք ազգովի:

Այժմ Կառլոս Սայադյանին ԱՄՆ-ում ներկայացնում են Հոփսիմե Սարաջյանը եւ Ձելա Ջախսընը, իսկ Եվրոպայում Ճապոնիայում՝ Հենք Աբելը: Սա, անշուշտ, նախընտրելի վիճակ է նկարչի համար, մեր պայմաններում՝ նաեւ երազային: Իհարկե, այս ամենը հենց այնպես չի եղել, հենց այնպես չի արվում: Գեղանկարչության համաշխարհային շուկայի գիտակ այս մարդիկ գիտեն, թե ում են ներկայացնում:

Նորագյուղի իր տանը առավոտից իրիկուն իր կտավների առջեւ է Կառլոս Սայադյանը, նկարիչ, որը փորձում է յուրովի մեկնաբանել տիեզերքն ու մարդուն, նկարիչ, որը փորձում է առավելագույնս ազատագրվել էմոցիաներից:

– Արվեստը գաղափարախոսություն է, չէ՞,- ասում է նկարիչը, ազգի քաղաքակրթական վիճակն է արտահայտում: Եվրոպական դասական արվեստը իր եռաչափ էությամբ աշխարհին իր կանոններն է թելադրում: Մինչեւ հիմա արվեստում մենք ինքներս մեզ համար մի շատ կարեւոր հարց չենք պարզել. մենք քրիստոնյա՞ ենք, թե՞ ուրիշ մի դավանանքի հետեւորդ: Սա պետք է պարզենք...

Նկարիչ Կառլոս Սայադյանի հետ հանդիպումից առաջ շատ հարցեր ունեի: Հիմա, երբ մի քանի օր է անցել այդ հանդիպումից, երբ փորձում եմ ի մի բերել ստացած տպավորություններս, կրկին ու կրկին հարցեր են ծագում...

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Մարզական

ԾԱՆՐԱՄԱՐՏ

Համեստ արդյունքներ Պրահայում

Չեխիայի մայրաքաղաք Պրահայում անցկացվեցին ծանրամարտի աշխարհի երիտասարդների եւ աղջիկների հերթական առաջնությունները:

Հայաստանի հավաքականը մասնակցեց երիտասարդների առաջնությանը լրիվ թիմով (8 մասնակից), իսկ աղջիկների առաջնությունն ընթացավ առանց հայուհիների (մեզանում գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչներն այս առնական մարզաձեւով չեն զբաղվում):

Մեր տղաները, նրանց մարզիչները Պրահա մեկնեցին լավատեսական տրամադրությամբ: Չէ՞ որ Հայաստանի ծանրորդները վերջին շրջանում բավականին հաջող էին հանդես եկել աշխարհի ու Եվրոպայի երիտասարդական եւ պատանեկան առաջնություններում: Հաջող մրցելույթներ, մեդալներ էին խոստանում նաեւ Պրահայի առաջնությանը նախորդած փորձամրցումներում բարձրացրած մեծ ծանրությունները:

Ցավոք, սպասելիքները չարդարացան:

Միայն 62 կգ քաշային Արմեն Ղազարյանն արժանի մրցելույթ ունեցավ: Պոկում վարժությունում բարձրացնելով 127,5 կգ՝ սպորտսմենը գրավեց առաջին տեղը եւ նվաճեց փոքր ոսկե մեդալ: Ափսոս, որ նա չկարողացավ զարգացնել հաջողությունը: Հաջորդ՝ հրում վարժությունում Արմենը բարձրացրեց 155 կգ եւ արժանացավ փոքր բրոնզե մեդալի: Երկամարտում նա ցույց տվեց 282,5 կգ արդյունք եւ գրավեց երկրորդ տեղը՝ նվաճելով մեծ արծաթե մեդալ: Ղազարյանն ընդամենը 2,5 կգ-ով ետ մնաց աշխարհի չեմպիոն դարձած Միխայիլ Պեունովից (Ռուսաստան):

Առանձին վարժություններում բրոնզե մեդալներ նվաճեցին 77 կգ քաշային կարգում հանդես եկած Ռադիկ Պետրոսյանը եւ Տիգրան Քամալյանը: Պետրոսյանը 3-րդ տեղը գրավեց պոկում վարժությունում, Քամալյանը՝ հրում վարժությունում:

Արմեն Ղազարյանից բացի, մրցումները լրիվ անցկացրին Գեւորգ Դավթյանը (69 կգ քաշային կարգ), Ռուդոլֆ Նամալյանը եւ Գեղամ Աթոյանը (երկուսն էլ՝ 85 կգ քաշային կարգ): Երկամարտում Եվրոպայի պատանիների չեմպիոն, 17-ամյա Դավթյանը գրավեց 4-րդ պատվավոր տեղը, իսկ Նամալյանն ու Աթոյանը համապատասխանաբար 8-րդն ու 12-րդն էին:

Մեր մյուս ծանրորդները վարժություններից որեւէ մեկում «0» ստացան: Անհաջողության մասնվեցին Մակար Թամրազյանը (56 կգ), Ռուդիկ Պետրոսյանը (69 կգ), Տիգրան Քամալյանը (77 կգ): Ի՞նչն էր պատճառը: Գուցե սեփական ուժերի գերագնահատո՞ւմը: Գուցե ավելորդ հուզմունքն ու լարվածությո՞ւնը:

Սպասելիքները հատկապես մեծ էին Ռուդիկ եւ Ռադիկ Պետրոսյան եղբայրներից: Նրանք քանիցս հաղթել կամ մրցանակակիր են դարձել բարձր կարգի մրցումներում, բայց այս անգամ ինչ-որ բան այն չէր:

Վերջում ավելացնենք, որ Պրահայի մրցումներում ավելի հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի եւ Չինաստանի ծանրորդները: Մեր մարզիկները կարող էին արժանի մրցակցություն ցույց տալ նրանց, բայց... չստացվեց:

ՇԱԽՄԱՏ

Դորտմունդի մրցաշարերում

Շարունակվում է Գերմանիայի Դորտմունդ քաղաքում անցկացվող շախմատային փառատոնը:

ՖԻԴԵ-ի դասակարգման 19-րդ կարգ ունեցող գլխավոր մրցաշարի 4-րդ տուրում աշխարհի փոխչեմպիոն Վլադիմիր Հակոբյանը սպիտակ գույնի խաղաքարերով մրցեց Ռոբերտ Հյուբների հետ: Սպիտակների 27-րդ քայլից հետո հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի:

Խաղաղ արդյունք ունեցան նաեւ Եվգենի Բարեեւ-Վիշվանաթան Անանդ, Երուն Պիկետ-Պետեր Լեկո, «Ջունիոր-6»-Ալեքսանդր Խալիֆման պարտիաները: Միայն Մայքլ Ադամսին հաջողվեց 1 միավոր վաստակել: Նա պարտության մատնեց Դորտմունդի մրցաշարերի քառակի հաղթող Վլադիմիր Կրամնիկին:

Այս հաղթանակն անգլիացի Ադամսին հնարավորություն տվեց հնդիկ Անանդի հետ 3-ական միավորով գլխավորել մրցաշարային աղյուսակը: 3–4 տեղերում 2,5-ական միավորով ընթանում են Լեկոն (Հունգարիա) եւ «Ջունիոր-6» համակարգչային ծրագիրը: Մյուս մասնակիցների արդյունքներն այսպիսին են. 5–6. Կրամնիկ, Բարեեւ (երկուսն էլ՝ Ռուսաստան)՝ 2-ական, 7–8. Հակոբյան (Հայաստան), Խալիֆման (Ռուսաստան)՝ 1,5-ական, 9–10. Հյուբներ (Գերմանիա), Պիկետ (Հոլանդիա)՝ 1-ական միավոր:

Դորտմունդի փառատոնի երկրորդ՝ գրոսմայստերական- մրցաշարում, որին նույնպես 10 շախմատիստներ են մասնակցում, հաջող է հանդես գալիս մեր ճանաչված գրոսմայստերներից մեկը՝ Արշակ Պետրոսյանը: Երեւանցի շախմատիստը 4 հնարավորից վաստակել է 2,5 միավոր եւ նման արդյունք ունեցող եւս երկու մասնակիցների՝ Շմիդտի եւ Մաինկայի հետ բաժանում է 1–3-րդ տեղերը:

Երեք առաջատար

Իտալիայի Սենտ Վինսենտ քաղաքում ընթացող շախմատի Եվրոպայի անհատական առաջնությունում 8 տուր է անցկացվել:

Մրցաշարային աղյուսակը գլխավորում են երեք շախմատիստներ՝ Տրեգուբովը (Ռուսաստան), Միլովը (Շվեյցարիա) եւ Մարկովսկին (Լեհաստան), որոնք 6–5-ական միավոր են վաստակել:

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, աշխարհամասի առաջնության 120 մասնակիցների թվում են նաեւ Հայաստանի 2 ներկայացուցիչներ՝ գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանը եւ միջազգային վարպետ Աշոտ Նադանյանը: Անաստասյանն ունի 5 միավոր եւ բաժանում է 17–36-րդ տեղերը: Նադանյանը վաստակել է 4 միավոր. նա տեղ է զբաղեցնում աղյուսակի միջնամասում:

Ռուսների առավելությամբ

Հելսինկիում ավարտվեց ջրային մարզաձեւերի Եվրոպայի 25-րդ առաջնությունը:

Ֆինլանդիայի մայրաքաղաքում հատկապես հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները, որոնք ընդհանուր թվային հաշվարկում վստահորեն գրավեցին առաջին տեղը: Օլիմպիական խաղերի քառակի չեմպիոն, լողորդ Ալեքսանդր Պոպովը չորս ոսկե մեդալ նվաճեց: Գեղալողի մրցումներում աշխարհամասի եռակի չեմպիոնուհի դարձավ Օլգա Բրուսնիկինան: Ռուսները ջրացատկի մրցումներում եւս ունեցան իրենց հերոսը: Դա Դմիտրի Սաուտինն է: Հանդես գալով չորս մրցաձեւում՝ փորձառու մարզիկը բոլորում էլ մեդալներ նվաճեց:

Ռուսաստանի հավաքականն ընդհանուր առմամբ 23 մեդալ շահեց Եվրոպայի առաջնությունում: Դրանցից 16-ը ոսկե, 3-ը՝ արծաթե, 4-ը՝ բրոնզե: Երկրորդ արդյունքը Գերմանիայի հավաքականինն է՝ 21 մեդալ (7, 12, 2), երրորդը՝ Իտալիայինը՝ 16 (6, 7, 3): Աշխարհամասի առաջնությունում հաջող հանդես եկան նաեւ Շվեդիայի, Ուկրաինայի, Ռումինիայի, Իսպանիայի ներկայացուցիչները:

Եվրոպայի առաջնությունում Հայաստանը ներկայացնում էին ընդամենը երկու մարզիկներ՝ ջրացատկորդներ Հովհաննես Ավթանդիլյանը եւ Սամվել Մկրտչյանը: Ավթանդիլյանը 10 մ աշտարակացատկի մրցումներում 16 մասնակիցների մեջ գրավեց 14-րդ տեղը (հիշեցնենք, որ նա այս մրցաձեւից հանդես կգա Սիդնեյի օլիմպիական խաղերում): Մկրտչյանը մասնակցեց 3 մ ոստնակացատկի մրցումներին եւ գրավեց վերջին տեղը (այս մրցաձեւում հանդես էին գալիս 28 մարզիկներ):

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ՖԻՖԱ-ի հերթական ցուցակները

Ֆուտբոլի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ) հրապարակել է ազգային հավաքականների հերթական դասակարգման ցուցակը: Առաջին հնգյակը նախորդ ցուցակի համեմատությամբ փոփոխություններ չի կրել: Կրկին առջեւում աշխարհի քառակի չեմպիոն Բրազիլիայի ընտրանին է: Աշխարհի եւ Եվրոպայի չեմպիոն Ֆրանսիայի հավաքականը շարունակում է ընթանալ երկրորդ տեղում: Բայց նա բավականին կրճատել է Բրազիլիայի եւ իր միավորների տարբերությունը: Իրենց գործերը զգալիորեն բարելավել են Եվրոպայի վերջին առաջնությունում հաջող հանդես եկած Իտալիայի, Պորտուգալիայի եւ Հոլանդիայի հավաքականները:

Ներկայացնենք դասակարգման ցուցակի առաջին 20 թիմերին եւ նրանց միավորները: Փակագծերում բերված են նախորդ ցուցակում հավաքականների զբաղեցրած տեղերը:

1(1). Բրազիլիա	825
2(2). Ֆրանսիա	808
3(3). Չեխիա	753
4(4). Իսպանիա	744
5(5). Արգենտինա	744
6(14). Իտալիա	732
7(15). Պորտուգալիա	717
8(12). Հոլանդիա	713
9(6). Գերմանիա	711
10(7). Նորվեգիա	708
11(10). Հարավսլավիա	705
12(11). Ռումինիա	701
13(8). Մեքսիկա	698
14(9). Խորվաթիա	964
15(12). Անգլիա	691
16(13). Դանիա	653
17(18). Կոլումբիա	650
18(16). Շվեդիա	645
19(17). Պարագվայ	642
20(19). ԱՄՆ	639

Հայաստանի հավաքականը պահպանել է նախորդ ցուցակի իր տեղը: Կարծում ենք, որ մարզասերներին կհետաքրքրի, թե ինչ տեղեր են զբաղեցնում ԽՍՀՄ նախկին հանրապետությունները:

24(24). Ռուսաստան	616
30(29). Ուկրաինա	584
61(61). Ուզբեկստան	507
63(50). Լիտվա	502
65(64). Վրաստան	498
75(73). Լատվիա	466
77(84). Էստոնիա	462
89(89). Հայաստան	**441**
94(94). Մոլդովա	415
105(106). Ադրբեջան	375
106(104). Բելառուս	374
116(116). Ղազախստան	333
123(122). Թուրքմենիա	294
132(128). Տաջիկստան	279

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Ալեգրովա: 2. Ազնես: 3. Բոստան: 4. Սկասոլ: 5. Բիրմա: 6. Սկրյաբին: 9. Կախաղան: 13. Արարատյան: 14. Տիգրանյան: 16. «Սոլարիս»: 17. Գագարին: 22. Բիաթլոն: 23. Բուլգակով: 25. Սոփվակով: 28. Սորբիտ: 29. Բնատուր: 30. Կուրբե: 32. Բութակ:

Հորիզոնական

7. Ալիգատոր: 8. Ուկրաինկա: 10. Իզրեկ: 11. Հռայր: 12. Սառուխանով: 15. «Ավրորա»: 18. Շիշկին: 19. Շողակաթ: 20. Առաքյալ: 21. Խաշլամա: 24. «Կիլիկիա»: 26. Սուլթան: 27. «Մագեդա»: 31. Սոդիլիանի: 33. «Նամուս»: 34. Ղուկաս: 35. Տոլբուխին: 36. Խուդյակով:

ԽԱՉԲԱՌ

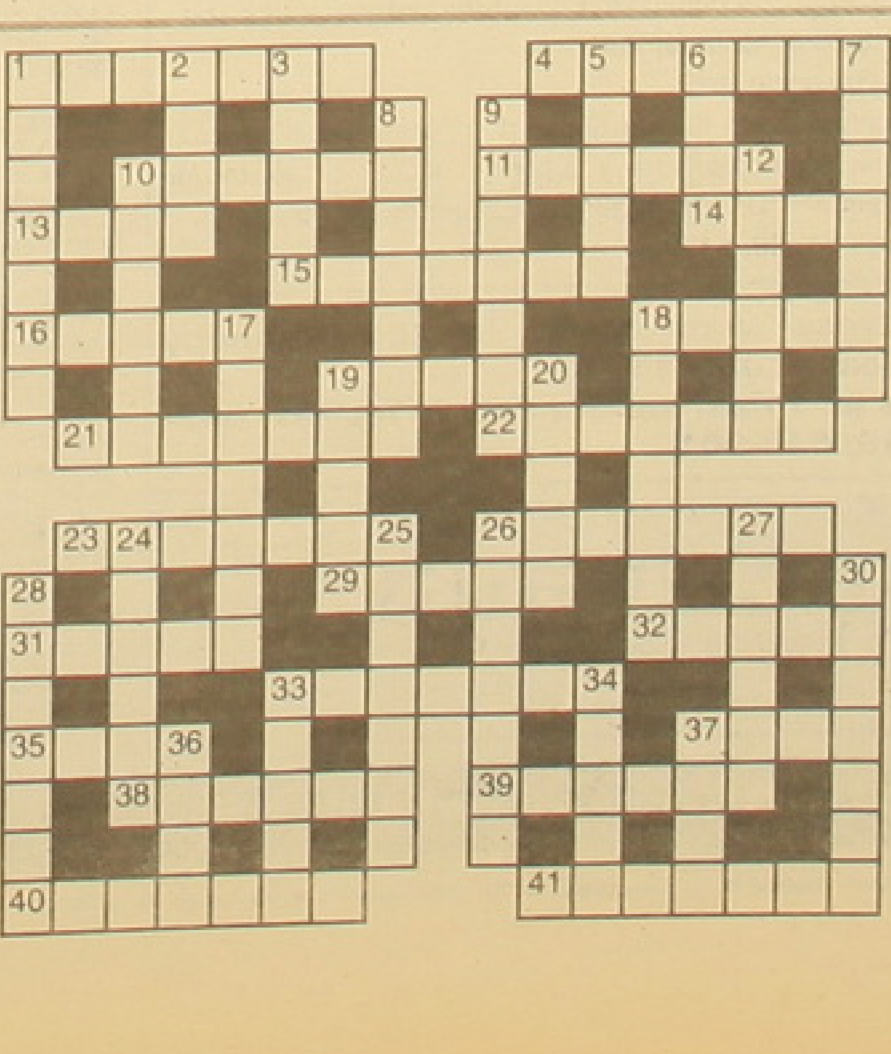

Ուղղահայաց

1. Քաղաք Գավառի մարզում: 2. Ցանելու համար բացած առու: 3. Գավառ Մեծ Հայքի Տայք նահանգում: 5. Թռչունի եղունգը: 6. Երգչուհի, ռուսական ռոք-բիզնեսի աստղ՝ Լադա ...: 7. Հերոս «Սասունցի Դավիթ» էպոսում: 8. «Չիս ասում, թե լաց իս էլի. /Բարով տեսա, իմ ...» (Սայաթ-Նովա): 9. Տարբերակ, տարատեսակ: 10. «Դոն Ժուանի» հեղինակը: 12. Մարզադաշտ Երեւանում: 17. Զրվեժ Հյուսիսային Ամերիկայում: 18. Աստվածաշնչյան վայր: 19. Մարզագույք: 20. Գյուղ Հայաստանում, Թալինից հյուսիս-արեւելք: 24. Ընտանի կենդանի: 25. Երաժշտական քառյակ: 26. Զարենցի ժառանգները՝ Անահիտ Զարենց, ... Զարենց: 27. Սեռ: 28. Բնակավայր, ուր ծնվել է Մեսրոպ Մաշտոցը: 30. Վենեսուելայի մայրաքաղաքը: 33. Սննդի համար միս տվող կենդանի: 34. Քաղցրահամ լիճ: 36. Ակտեր գրանցող իրավաբանական մարմին: 37. Տղամարդու ռուսական անուն:

Հորիզոնական

1. Ռուսական բանակի հայազգի զորավար, գեներալ-լեյտենանտ, մասնակցել է 1806-12 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմին: 4. Մոցարտի անունը: 10. Մխտորած մածնով ուտվող եփված բանջարեղեն: 11. Իգական սեռական օրգան: 13. Խելապակաս, խելքը բան չկտրող: 14. Թերակղզի Ասիայի արեւմուտքում: 15. Մարգարե: 16. Քաղաք Կիրգիզիայում: 18. Արեւադարձային պտուղ: 19. Քաղաք Գերմանիայում՝ ... Ֆրանկֆուրտ: 21. Միշտ միասին, իրարից չհեռացած: 22. Միավորով եւ 12 զրոներով պատկերվող թիվ: 23. Ցուցասախտակ: 26. Ցավազրկող դեղամիջոց: 29. Հայոց թագուհի: 31. Սեւծովյան առողջավայր: 32. Արեւադարձային բազմամյա բույս: 33. Երազների աստվածը հին հունական դիցարանում: 35. Արամաշոտ Պապայանի դրամաներից: 37. Թունավոր օձ: 38. Արեւելյան ստորոտներ: 39. Փաստացի, գոյություն ունեցող: 40. Ձերմաստիճանային ցուցանակն առաջարկող շվեդ գիտնական: 41. Ցածրակարգ բույսերի ցեղ:

ԿԱԶՄԵՑ Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Պետդեպարտամենտում համանախագահների այցը արդյունավետ են համարում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: ԱՄՆ պետդեպարտամենտի մի աշխատակից «չափազանց արդյունավետ» է համարել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հուլիսի սկզբին Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության տարածաշրջան ձեռնարկած այցը:

Նրա ասելով, ուղեւորության նպատակը հակամարտող կողմերի կարծիքներին ծանոթանալն էր եւ հրադադարի ռեժիմի ամրապնդումը: «Ղազախ-Իջեւան տեղամասում սահմանի այցելությունը, որտեղ տեղ են գտել հրադադարի խախտման առավել լուրջ դեպքեր, չափազանց նշանակալի էր», ասել է դիվանագետը: Նա նշել է, որ սահմանի այցելության ընթացքում կազմակերպվել է Ղազախի եւ Իջեւանի ղեկավարների, ինչպես նաեւ այդ տարածաշրջանում տեղաբաշխված երկու կողմերի զորամասերի հրամանատարների հանդիպում: Ձեռք է բերվել այդ շրջանների ղեկավարների միջեւ հեռախոսակապի հաստատման պայմանավորվածություն՝ հետագայում հրադադարի խախտումներ թույլ չտալու նպատակով: «Մենք Հայաստանին ու Ադրբեջանին կոչ ենք անում վերականգնել հաղորդակցության ուղիները՝ երկու կողմերի միջեւ վստահության միջոցներն ամրապնդելու նպատակով», ասել է դիվանագետը:

«Դրական է, որ, կարծես, վերսկսվում է ուղիղ երկխոսությունն Ալիեւի եւ Քոչարյանի միջեւ, եւ երկու երկրների ղեկավարները ծրագրում են հանդիպել օգոստոսին կամ սեպտեմբերին: Ալիեւի եւ Քոչարյանի յուրաքանչյուր նոր հանդիպում ստեղծում է նոր հնարավորություններ ու գաղափարներ, նպաստում է հակամարտության շուտափույթ կարգավորմանը», նշել է պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչը:

Ինչ վերաբերում է փաստական կարգավորմանը, ապա բանակցությունների մանրամասները մնում են գաղտնի, նշել է դիվանագետը: Պատասխանելով այն հարցին, թե արդյոք եռանախագահները հրաժարվե՞լ են «ընդհանուր պետության» գաղափարից, որը Բաքուն անընդունելի է համարում, դիվանագետն ասել է, որ վերջին տարիներին կողմերը հրաժարվել են ընդունել Մինսկի խմբի առաջարկած կարգավորման բոլոր տարբերակները: «Չնայած դրան՝ մենք կարծում ենք, որ ավելի վաղ առաջարկված ծրագրերը կարող են օգտակար լինել եւ դառնալ մեկնակետ՝ բոլորի կողմից ընդունելի նոր ծրագրի մշակման համար», ասել է դիվանագետը: Նա ընդգծել է, որ տարածաշրջան ձեռնարկած վերջին ուղեւորության ընթացքում համանախագահները կարգավորման նոր տարբերակներ չեն առաջարկել, սակայն նրանք աշխատում են եւ պատրաստվում են կողմերին ներկայացնել կարգավորման նոր տարբերակ:

Պատասխանելով այն հարցին, թե արդյոք Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ քննարկվե՞լ է տարածքային փոխանակման հնարավորությունը, դիվանագետն ասել է, որ Բաքուն ու Երեւանը ինչ-որ մեկնաբանություններ են արել այդ առնչությամբ, եւ ինքը չի կարող հաստատել կամ հերքել կողմերի միջեւ նման հարցի քննարկման փաստը:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Խաթամին Բեռլինում տեղաշարժվում է միայն ուղղաթիռով

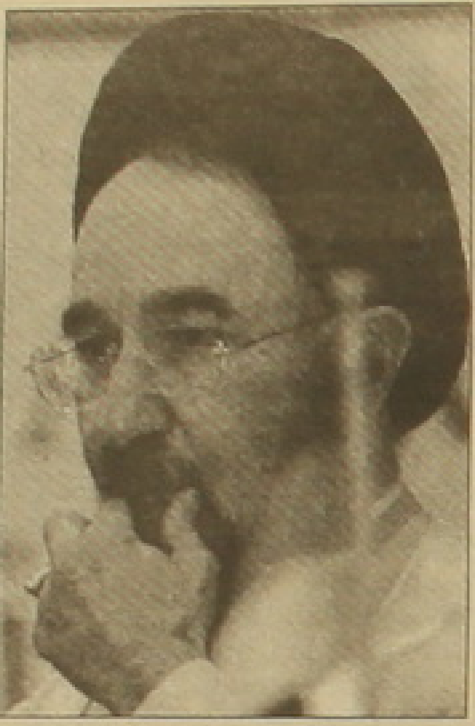

ԲԵՌԼԻՆ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գերմանիայի նախագահ Յոհաննես Ռաուն՝ ելույթ ունենալով Իրանի նախագահ Խաթամիի պատվին տրված ընդունելության ժամանակ, կոչ է արել ամրապնդել ժողովրդավարությունն Իրանում՝ նշելով, թե իրավական պետությունը, ներառյալ մարդու իրավունքներն ու մամուլի ազատությունը, խաղաղության ու բարգավաճման կարեւոր նախապայման է:

«Գերմանական ալիք»-ի հաղորդման համաձայն, Խաթամին իր հերթին գերմանացի գործարարներին կոչ է արել ընդլայնել ներդրումներն Իրանի տնտեսության մեջ, քանի որ տնտեսական բարեփոխումներն Իրանում մեծ հնարավորություններ են ընձեռում ներդրողներին:

Միաժամանակ Գերմանիայում շարունակվում են իրանցի վտարանդիների ցույցերը ընդդեմ Խաթամիի այցի, եւ վերջինս նույնիսկ Բեռլինում միայն ուղղաթիռով է տեղաշարժվում:

Ռուսաստանը Ադրբեջանից 29 մլն դոլար տուգանք է պահանջում

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանը պահանջում է, որ Ադրբեջանը մուծի 29 մլն դոլարի տուգանք Ռուսաստան նավթ արտահանելու պարտավորությունը խախտելու պատճառով: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, Ադրբեջանի վարչապետ Արթուր Ռասիզադեն ասել է, թե Ռուսաստանի նավթատար խողովակաշարերի ընկերությունը՝ «Տրանսնեֆտը», պաշտոնական նամակ է հղել Ադրբեջանի իշխանություններին՝ հայտարարելով, որ Բաքուն խախտել է դեպի Ռուսաստան 2 մլն 300 հազար տոննա նավթ փոխադրելու պարտավորությունը: Ռասիզադեն ասել է, թե ռուսական պահանջը լուրջ չէ, եւ Ադրբեջանը «ոչինչ էլ չի մուծի»: Ըստ ռադիոկայանի, Ադրբեջանը կրճատել է Չեչնիայի տարածքով անցնող խողովակաշարերով արտահանումները: Ռուսաստանը մեղադրում է Ադրբեջանին, որ Չեչնիան շրջանցող նոր խողովակաշարի կառուցումից հետո Ադրբեջանը չի ավելացրել նավթի արտահանումները դեպի Նովոռոսիյսկ:

Մոսկվան Կորեաների միջնորդ

ՄՈՍԿՎԱ, 12 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մոսկվան հնարավոր ամեն ինչ անելու է Հյուսիսային եւ Հարավային Կորեաների միջեւ հարաբերությունների նորմալացման համար, հայտարարել է ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը: Նա կայցելի Հյուսիսային Կորեա հաջորդ շաբաթ, եւ Ռուսաստանի առաջնորդներից առաջինը կլինի ԽՍՀՄ փլուզումից ի վեր, որ ժամանել է այդ երկիր: Ըստ նրա, խաղաղության եւ փոխըմբռնման հաստատումը երկու Կորեաների միջեւ համապատասխանում է Ռուսաստանի կենսական շահերին:

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF
UMCOR

ԱՄՔՈՐ Ամերիկյան կազմակերպությունը

հայտարարում է

սոյայի չերի վաճառք

Կազմակերպությունը փնտրում է *փորձառու ձեռներեցների, որոնք հետագայում հանդես են գալու որպես ԱՄՔՈՐ կազմակերպության դիստրիբյուտորներ:* Ձեռներեցները պետք է ունենան **պետական գրանցված գործունեություն՝ մեծածախ եւ հատկապես մանրածախ առեւտրի բնագավառում, գրանցված մանրածախ առեւտրի խանութ կամ խանութների ցանց եւ բարի համբավ:** Պայմանների հետ ծանոթանալու համար շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են դիմել ԱՄՔՈՐ գրասենյակ հետեւյալ հասցեով՝ **Երեւան, Կարապետ Ուլնեցու 16,** կամ զանգահարել **24-81-41, 28-29-77** հեռախոսահամարներով:

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ ք. Վանաձորի ԱՀԿ 2/4 եւ ԱՀԿ 3/5 շենքերի հիդրոմեկուսացման եւ տարածքների բարեկարգման աշխատանքներ կատարելու համար: Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին՝ պետք է.

■ Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաները.

■ Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում առնվազն 1,5 տարի:

Մրցույթի անցկացման պայմանները եւ աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով. Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Մրցույթի մասնակցության արժեքը կազմում է 25 հազար դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Սարյան 22, «Հայկապբանկ» ՓԲԸ հ/հ 151001005603O3): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետը 2000 թ. հուլիսի 21-ը, ժամը 12-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ
ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

Կենտրոնական եվրոպական համալսարանի Ռազմավարության հետազոտությունների կենտրոնը հայտարարում է մրցույթ՝ 2001 թ. «Բաց հասարակության ինստիտուտի միջազգային թռչակ ռազմավարության հետազոտությունների համար» ծրագրին մասնակցելու նպատակով: Ծրագիրն իրականացվում է Ռազմավարության հետազոտությունների կենտրոնի եւ Բուդապեշտի Բաց հասարակության ինստիտուտի համագործակցությամբ: Ծրագրի նպատակն է՝

■ օժանդակել ռազմավարության վերլուծական հետազոտությունները,

■ աջակցել մասնակիցներին մասնագիտական փորձ ձեռք բերելու հարցում:

Պահանջվում է անգլերեն լեզվի վարժ իմացություն:

Բոլոր դիմումները պետք է ներկայացվեն անգլերեն լեզվով մինչեւ ս. թ. օգոստոսի 1-ը ինտերնետի հետեւյալ հասցեով՝

http://www.osi.hu/ipf/apply.html:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել «ԲՀԻ միջազգային թռչակ ռազմավարության հետազոտությունների համար» ծրագրին (fellows@osi.hu) կամ ԲՀԻՕՀՀ հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ. 542119, 541719, 543901:

Wrong address was typed in the Vacancy Announcement of July 11.
The address is: 1 Pushkin St., apt. 2, Tel/Fax: 542-119, 541-719, 543-901

Բոլոր տեսակի
ԱՆՏԵՆԱՆԵՐԻ
տեղադրում եւ ծրագրային սպասարկում
որակը՝ գնից բարձր
Հեռ. 63-06-84:

Ազգ օրաթերթի հաջորդ համարը գնելիս
պ ա հ ա ն ջ ե ք
L&M
գունավոր գովազդային անվճար թերթիկներ

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

13 հուլիս

9.00 Հայլուր
9.20 Կարճամետրաժ կինոնկար «Ռեկորդ»
10.10 Մանրամասներ
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 Բոհեմ
11.05 Գ/ֆ «Բախում անդունդի հետ»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Նոր սերունդ
18.00 Հեռուստասերիալ «Թիկնապահները»
19.00 Հենց այնպես
19.10 «Խորը շահում»
(Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ՝
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց
19.45 Սարը եւ բնությունը
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակատալոգ
21.50 Պրեմիերա
22.00 «Բարի ակնթարթ»
23.10 Հիթ շքերթ
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս
9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.30 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Կոբրա»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Մավիսակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02» լրատու
22.35 «Ձեղնահարկ»
22.50 Գ/ֆ «Հարեւանուհին»
(24.00 Լրաբեր)

09.00 Տոմար
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Ի դեպ
20.30 Ասպարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/ֆ «3 վագր ընդդեմ 3 վագրի»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Գ/ֆ «Ժամապահը խայծերուկում»
(Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեսթի անհավանական արկածները»
16.40 «100 տոկոս» ծրագիրը
17.10 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.40 Համով պատմություններ
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 Դիմակներ-շոու
20.00 Գ/ֆ «Միայնակներին հանրակացարան է տրամադրվում» (դերերում՝ Ն. Գունդարեւա, Ա. Միխայլով, 1983 թ.)
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Բանգկոկ Հիլթոն»
23.55 Պ. Շերեմեի. «Չեչենական օրագիր» (4-րդ մաս)
00.25 Է. Ռաձինսկի. «Ռուսական խառնակչության արյունն ու ուրվականները»
01.15 Նորություններ
01.30 Սերիալ «Նորությունների ծառայություն»

РТР
7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.20, 10.20 Սեւով սպիտակի վրա
8.30 PTP-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀՄՄ
10.35 Մուլտսերիալ «Դե, սպասիր»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գեյլուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.35 «Մարինա ռոշչա»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.50 Երկու ռոյալ
17.40 Հեռուստատեսային ՀՄՄ
18.30 Հեռուստախաղ «Հաջողը մեկին»
19.20 Սերիալ «Մարգո թագուհին»
20.25 Վավերագրական ֆիլմ «Ազատագրում»
21.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.35 Հերթապահ բաժանմունք
00.35 Մեր գործը. Ստանիսլավ Կուչերի ծրագիրը
01.35 Կինոյի ժամ. Մայք Քեյնը «Մահացու ծուղակ» ֆիլմում (ԱՄՆ)
03.35 Թեժ տասնյակ

@rminco Global Telecommunications — Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1293. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 12. 07. 2000. Գինը՝ 100 դրամ